

Maailma Vaade

#22 | 2014

Euroopa muutunud väljakutsed
Uued tuuled Serbias
Eesti 10 aastat ELis ja NATOs

Muutuste lävel korduma kippuvas ajaloos

2014. aasta on Brüsselist vaadatuna kokkuvõtete, otsade kokku tõmbamise ning ka uue alguse aasta. Eestil ja üheksal teisel liikmesriigil möödub kümme aastat Euroopa Liidu liikmeks saamisest. Läbi saab Euroopa Parlamendi praeguse koosseisu ametiaeg, juulist alustab uus koosseis ning sügiseks peaks ametisse astuma ka uus Euroopa Komisjon. Aga mis on ja kuidas toimib see kaugel Brüsselis asuv Euroopa Parlament? Mis tööd teeb üks Eestist valitud Europarlamendi saadik tegelikult?

Käesoleva aasta esimest poolt võiks maailma mastaabis nimetada aga muutuvate geopoliitiliste paradigmade poolaastaks. Toimusid Maidani suurdemonstratsioonid ja valitsuse kukutamine Ukrainas,

mis andsid ettekäände Venemaale invasiooniks Krimmi ning info- ja propagandasõja alustamiseks nii idas kui ka läänes. Krimmi invasiooniga rikuti pea kõiki rahvusvahelisi lepinguid, mis reguleerivad riikide enesemääramist, ning samuti Budapesti memorandumit, millele Ukraina alla kirjutas tingimusel, et tagatakse riigi julgeolek ja territoriaalne terviklikkus.

Realse sõjalise konflikti oht Euroopa piiri ääres on aktiveerinud nii USA huvi Euroopa vastu kui pannud ka ELi liikmesriigid järele mõtlema oma julgeolekugarantiide üle. Putini otsene revanšism ja fašistliku retoorika kasutamine on lõpuks viinud ka muidu ükskõiksete või lausa sõbralike ELi riigipeade tead-

vusse, et tegemist ei ole pelga ähvarduse, vaid reaalse ohuga julgeolekule ja Euroopa tulevikule. On kurioosne, et Putini lähimad liitlased Euroopas tunduvad kuuluvat populistide-äärmuslaste, eriti paremäärmuslaste hulka. Viimatised valimised Euroopas näitavad kahjuks tõusutrende populistidele, kes inimesi lihtsustatud ja propagandistlike sõnumitega peibutavad.

Kümme aastat Euroopa Liidus ja NATO-s on Eesti jaoks ilus edulugu, aga meelsused ja tendentsid Venemaal ning ka Euroopas viitavad, et on tekkimas murdepunkt, kus nii Euroopal kui ka Eestil tuleb oma eksistents uuesti mõtestada ja oma julgeolekugarantiid väga selgelt määratleda. ■

MAAILMA VAADE SOOVITAB

Mart Laar „Impeeriumi vastulöök. Vene–Gruusia sõda 2008”

Kui ajaloolane avaldab oma käsitluse mingist ajaloosündmusest, võtame seda tavaliselt kui lugu minevikust. Kui ta juba millestki kirjutama hakkab, peaks sündmus ise olema ju lõppenud, meist ohutus kauguses ja tagantjäreletargalt vaadeldav. Umbes nii suhtusin ma Mart Laari Gruusia sõja raamatusse, kui ma möödunud aasta sügisel seda toimetama hakkasin. Õudne sõda küll, aga meist üsna kaugel nii ruumiliselt kui ka ajaliselt.

Aga Laari kirjeldamislaad toob sündmused väga lähedale. Nii nagu tema „Metsavendi” lugedes võis tunda sama hirmu ja külma, mida tundsid metsapunkris karistussalklaste liginevaid samme kuulvad metsavennad, ja järgmisel hetkel vihisevaid kuule, on Gruusia sõda selles raamatus kuidagi... isiklikult tajutav. Sündmuste tempo, nende planeeritus, aga ka juhuslikkus, propagandavalede tulv, suurte juhtide omavahelised suhted, tsiviilelanike abitus, tolmused mägi- teed, soomukite diislilehk – autor kirjeldab kõike seda nii elavalt, et lugeja tunneb

end sündmuste osalisena. See raamat pole akadeemiline ajalugu, see on nagu seiklusjutt... selle vahega, et tegemist on päris sõja kroonikaga.

Kui raamat vabariigi aastapäeva paiku ilmus, mõtlesin, et äkki on see hiljaks jäänud, nagu eilne uudis või nii. Kas sellele ka lugejaid leidub? Maailm tahab ju ebaõiglust kiiresti unustada ja eluga edasi minna. Gruusia sõjast on möödas üle viie aasta ja „publik”, uudistetarbija, paistab olevat olukorraga leppinud. Facebooki profiilipiltidelt on Gruusia lipud ammu maha võetud.

Just samal ajal, veebruari lõpul eskaleerunud Ukraina sündmused näitavad meile aga, et seesama sõda käib edasi ega näi ilmutavat mingeid lõppemise märke. Meie maailm on endisest veel ohtlikum. Seepärast on „Impeeriumi vastulöök” täna väga aktuaalne. Raamatu sissejuhatuses on kirjas: „Sõda XXI sajandil on sama kohutav, kui need olid XX sajandil – inimesed surevad, pommid lõhkevad ja kodud põlevad. Loodan, et sellest raama-

tust on väikegi abi järgmise sellise konflikti ärahoidmisel.”

Selge on, et konflikte üks väike raamat ära hoida ei suuda, aga ta aitab meil ühest-teisest teada saada ja mitte leppida ebaõiglusega.

Raamatu toimetaja Hille Saluäär. ■

Eesti eest Euroopas

Intervjuu Tunne Kelamiga. Küsis Teet Korsten

Olete olnud Euroopa Parlamendi saadik kaks vahetust – 2004. aastast alates. Kui palju EP on selle aja jooksul muutunud?

Ega seda tööd ju alul ikka hästi ette ei kujuta. Paar-kolm aastat kulub algajale sisseelamiseks ja orienteerumiseks. Tegemist on hiigelsuure süsteemiga, maailma suurima demokraatliku esinduskoguga, mis keskendub 28 riigist valitud 766 saadiku ümber ning suhtleb vahetult kõigi maailma riikidega.

Üks üllatusi oli, et Euroopa Parlamendis pole jagunemist koalitsiooniks ega opositsiooniks. ELi „valitsus” – Euroopa Komisjon – on poliitiliselt neutraalne, ta algatab seadusi ja peab tagama ühenduse põhialuste järgimise. Euroopa Parlamendis orienteerutakse esmajoonel koostööle ja kompromissidele, ehkki maailmavaatelised ja poliitilised erisused on märksa selgemad kui näiteks Eestis.

Avastus oli ka see, et ükski poliitiline fraktsioon ega partei ei domineeri, seda ei saa teha isegi suurima liikmesriigi delegatsioon. Saksamaalt on valitud 99 saadikut (Eesti kuue vastu), kuid nad moodustavad vaevalt seitsmendiku parlamendi koosseisust ning jagunevad eri parteide vahel. Seega on koostöö ja üksiteisega suhtlemine ainus võimalus.

Kuulun EP suurimasse, Euroopa Rahvapartei fraktsiooni, mille suurus on peaaegu kolm Riigikogu – 274 saadikut. Kuid nagu võib aru saada, ei saa ka see partei oma tahtmist üksinda läbi viia – ikka tuleb otsida liitlasi. Ka väikeriigi esindajad võivad etendada hinnatava liitlase rolli. Ehkki väikestel, ühe kuni kolme liikmelistel rahvusdelegatsioonidel pole praktilisi võimalusi pääseda juhtivaile kohtadele, on igal saadikul piiramatud võimalused algatusteks, parandusettepanekuteks, nende kaitsmiseks ja toetajate võitmiseks.

Veel üks meeldiv üllatus, mis kipub korduma – iga koosolek on minu jaoks huvitav ja praktilise tähendusega, kui vähegi

võtad vaevaks teemasse süveneda. Iga-vaid või mõttetuid üritusi ei mäletagi.

Millised võimalused annab teile kuulumine EP suurimasse fraktsiooni?

Euroopa Rahvapartei (ERP) fraktsioon, kuhu kuulub IRL, on viimase 15 aasta vältel püsinud EP suurimana. Nagu eespool mainitud, hõlmab ERP fraktsioon 36% parlamendi 766-st liikmest; tema mõju otsustele küünib 40%-ni. Sotsialistide fraktsiooni kuulub iga neljas parlamendiliige (25%), liberaalide fraktsiooni iga kümnes (11%). Ülejäänud poliitilised grupid jäävad 10% latist allapoole: roheliste poliitiliselt õige kirju seltskond ning konservatiivide-reformistide fraktsioon koondavad kumbki umbes 8% EP liikmeid. Neile järgnevad äärmus-pahempoolsed (kommunistid) ning paremäärmuslased.

Senine kogemus osutab, et kui ERP ning sotsialistid omavahel milleski kokku lepivad, on asi otsustatud. Kui jäädakse eri seisukohtadele, kujunevad kaalukeeleks enamasti liberaalid, kes ühisturu ja majanduse küsimustes kalduvad tavaliselt ERP poole, paljudes muudes asjades aga pigem vasakule. Hoolimata pahem- ja paremäärmuste tõenäolisest tugevnenemisest maikus valitavas EPs, teevad kõige tõenäosuse põhjal ka uues koosseisus jätkuvalt ilma ERP ja sotsialistid.

Usun seda juhtuvat seepärast, et just ERP valitsuste ja Euroopa Komisjoni liikmete pingutuste tulemusena suudeti majanduskriis stabiliseerida, säilitati euroala ühisvaluuta usaldusväärsus ning loodi mehhanismid uute kriiside vältimiseks. Just parementsentristlikud ERP juhitud valitsused suutsid vastutustundliku poliitikaga kas kriisi vältida (Soome, Rootsi, Poola, Saksamaa) või siis kriisist räsitud riigid sellest välja tuua ning majanduskasv taastada (Iiri, Läti, Hispaania, Portugal). Selles mõttes on kodanikul kasulik võrrelda ERP ja sotsialistide valimisprogramme. ERP rõhutab vastutustundliku eelarvet ning selle konsolideerimist majanduskasvu ergutamise eesmärgil; sotsialistid kuulutavad kasinusmeetmete

lõppu ning ettevaatlikkust eelarve puudujääkide vähendamisel. ERP asetab keskele kohale majandusreformid ning konkurentsivõime tõstmise; sotsialistide programmis pole majandusreformi isegi mainitud. ERP peab Euroopa Liidu poliitika senisest olulisemaks lähimuspõhimõtte teostamist, et viia otsuste tegemine suuremal määral Brüsselist kohalikule tasandile; sotsialistid kutsuvad liikmesriike läbi viima jõukuse ja võimaluste tõhusat ning õiglast ümberjaotamist.

Kuidas saab Eesti saadik ennast suures EPs teostada ja sealseid arenguid mõjutada?

Mõju on võimalik saavutada suuremate fraktsioonide kaudu. Kodumaal populaarse, uhkelt sõltumatu protestikandidaadi roll on EPs nullilähedane. Tõsi, ta saab pilku püüda üksikute päevateemaliste kommentaaridega, kuid ei suuda tegelikke otsuseid mõjutada. Tulemuseks on Eesti piiratud võimaluste raiskamine. Kui soovime Eesti mõju EPs tõhustada, oleks mõistlik, et enamik meie saadikuist kuuluks EP kahte suurimasse fraktsiooni.

See hiiglaslik esinduskogu pakub usumatult laialdasi tegevusvõimalusi neile, kes sellest huvitatud. Ta on parimaid ja tõhusamaid foorumeid Eestile tuntuse ja toetuse hankimisel. See on erakordselt pingestatud paik, kus ristuvad mitte üksnes Euroopa, vaid kõik maailma probleemid. See on institutsioon, mis nõuab sinu võimete täiemahulist rakendamist. See on koht, kus võib saavutada enam kui esmalt lootsid, ning kogeda mõnigi kord tõelist rahuldust ja solidaarsust.

Mida peate enda kõige suuremateks saavutusteks kahe parlamendiperioodi jooksul?

Mais 2007, pärast Tallinnas toimunud aprillimässi, suutsin algatada Eesti olukorra teemalise arutelu EP täiskogul ning järgnevalt Eestit toetava resolutsiooni vastuvõtmise. Kusagilt mujalt sellist algatust ei tulnud. Kuid tänu juba tolleks hetkeks kujunenud usalduslikele suhetele EP sakslasest presidendiga ning minu

ERP fraktsioon

Vasakul Poola eurosaadik Jerzy Buzek, esimene nn uutest liikmesriikidest valitud Euroopa Parlamendi president aastatel 2009-2012

fraktsiooni prantslasest juhiga, samuti väliskomisjoni poolakast esimehega sai see võimalikuks. Samal ajal jälgisid Venemaa esindajad silmatorkava tähelepanuga seda, kuidas EPs Eesti kriisile reageeritakse. Kas seda tehakse formaalselt, suusoojaks või täie rauaga. Kuna toetus Eestile tuli täie rauaga, kadus Kremli juhtidel vähemasti seitsmeks aastaks kiusatus pronksiöö taolisi avantüüre korrata.

Märtsis 2014 õnnestus mul viia EP resolutsiooni „Vene invasioonist Ukrainasse” esimest korda paragrahv, millega mõistetakse tingimusteta hukka Venemaa välismaal elavate kaasmaalaste kaitse doktriin. Viimane kujutab endast teoreetilist õigustust sekkuda relvajõududega naaberriikide siseasjadesse. EP hindas seda kui Venemaa lubamatut katset seada end ühepoolselt kõrgemale rahvusvahelise õiguse normidest.

Euroopa ja Eesti julgeoleku kindlustamisele keskendub ka minu koostatud ning novembris 2012 täiskogul vastu võetud EP esimene kõikehõlmav küberjulgeoleku – ja küberkaitse raport. Sellise uudse algatuse autoriõiguse saamine oli eriti

raske ning vajas mõjuka fraktsiooni tuge, eelkõige aga paariaastast sihiteadlikku ettevalmistustööd EP julgeoleku- ja kaitse allkomisjonis. Tulemusena olen saavutanud EP ühe eestkõneleja positsiooni küberjulgeoleku küsimustes. Euroopa Komisjon tuli 2013. aasta algul välja esimese küberjulgeoleku strateegiaga, milleks me komisjoni rohkem kui aasta jooksul olime julgustanud. Osalen nüüd EP poolt kõnealuse strateegia kriitilistel aruteludel ning selle praktilise ellurakendamise järelevalves.

Samuti etendab parlament sisuliselt maailma südametunnistuse rolli. EP liikmed jälgivad süstemaatiliselt demokraatia ja kodanikuvabaduste olukorda maailma eri riikides, toetavad inimõiguste eest seisvaid inimesi ning juhivad tähelepanu võimu kuritarvitustele. Iga kuu võtab parlament oma täiskogul vähemalt kolme erakorralise resolutsiooni vormis seiskoha põletavate inimõiguste ja demokraatia rikkumiste juhtude kohta. ERP erakorraliste resolutsioonide töörühma liikmena olen kümme aastat osalenud selliste resolutsioonide läbiviimisel, mis süstemaatiliselt toetavad inimõiguslasi ning vähemusi paljudes riikides, kaasa

arvatud Hiina, Iraan, Venemaa, Türgi, Lähis-Ida ning Aafrika riigid, Kesk-Aasia jpt. Viimasel paaril aastal oleme senisest rohkem tegelenud kristlike väheemuste õiguste kaitsega Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas.

Lõppeva mandaadi mitut aastat on minu jaoks täitnud töö Euroopa stabiliseerimise ja rahu rahastamisvahendi ERP-poolse variraportöörina. Parlament võttis selle kriiside, konfliktide ja loodusõnnetuste puhuks kavandatud välisrahastamisinstrumendi pärast pikki läbirääkimisi komisjoni ja nõukoguga vastu detsembris 2013.

Kuuludes parlamendi USA delegatsiooni koosseisu, mis suhtleb USA Kongressiga, olen üks eestkõnelejaid küberjulgeoleku asjades. Toetan laiapõhjalise Atlandi-ülese vabakaubanduse ja investeeringute alase kokkuleppe saavutamist USA ja ELi vahel. Maailmas süveneva majandusliku ning poliitilise ebakindluse tingimustes on mõlemale partnerile eluliselt tähtis tegutseda tihedamalt koos, lihtsustada omavahelise suhtlemise reegleid ning kaotada olemasolevad tõkked. Juba sellise eesmärgi saavutamine ergu-

ERP fraktsioon

14. jaanuaril 2014 Brüsselis Kiievi Maidani toetuseks toimunud meeleavaldusel.

taks iseendast kummagi poole majanduskasvu vähemasti 1% RKT¹ võrra aastas – kasv, mis väljenduks kümnetes miljardites eurodes. Eesti jaoks on eluliselt tähtis saavutada USA kui NATO mõjukaima liikme tähelepanu ja abistamisvalmiduse suurendamine Läänemere piirkonna turvalisuse tagamisel.

Lõpuks on oluline teada, et ametliku komisjonide ja fraktsioonide tegevuse kõrval on EP liikmetel õigus ja võimalused omaalgatusteks, sealhulgas neile oluliste teemade süvendatud käsitlemiseks saadikute vabatahtliku koostöö vormis. Parlamendis toimib ligi 30 saadikuühendust, mis koondavad eri fraktsioonide liikmeid mõne ühise mure või probleemi ümber. Olen ise viimased viis aastat

juhtinud Balti-Euroopa saadikuühendust, mille liikmed algatasid aastal 2005 Läänemere strateegia. Saadikud korraldavad omaalgatuse korras kuulamisi, konverentse, seminare eri teemadel, mis toovad sageli kokku Euroopa ja maailma juhtivaid poliitikuid, kohalikke arvamusi liidreid ja regioonis aktiivseid ühendusi. Üheks läbivaks teemaks on viimastel aastatel olnud Rail Baltic kui ka Läänemere

Milline näeb välja üks tavaline Euroopa Parlamendi liikme tööpäev?

Tõusen kell 6, võimlen, valmistan hommikusöögi ning kõnnin 25–30 minutit parlamenti, kuhu jõuan kell 8. Pool tundi on aega arvutis saabunud info läbivaatamiseks ja päeva koostööstamiseks kahe abilisega. Mõnikord algab juba kell 8.00 või 8.30 mõni mitteametlik nõupidamine, kohtumine mõne väliskülalisega või temaatiline hommikusöök ekspertidega väljastpoolt parlamenti (nt küberjulgeolekust).

Kell 9.00 algavad komisjonide istungid, nendega seostuvad iga fraktsiooni vastava komisjoni liikmete ettevalmistavad nõupidamised; vahepeal võib toimuda parlamendi välisdelegatsiooni istung. Pärastlõunal töö komisjonides jätkub. Öhtupoolikul leiavad taas aset saadikute algatatud üritused, kuulamised ja seminarid; ka saadikute korraldatud näituste avamised. Sinna vahele mahuvad fraktsioonidevahelised läbirääkimised rapor-

tite-resolutsioonide üle ning eelnõupidamised. Viimati oli mul tarvis fraktsiooni nimel Iraani resolutsiooni tekst läbi rääkida.

Paljud parlamendiliikmed võtavad osa ka fraktsioonideüleste saadikuühenduste tööst, mis keskenduvad konkreetsetele teemadele (vaba Iraani sõprade ühendus, väikeettevõtluse toetajad); ise juhin aastast 2009 Balti-Euroopa saadikuühendust, kust sai alguse ka Läänemere strateegia.

Kella 19–20 paiku jõuan tagasi oma töötuppa, kus reeglina ootavad kirjad ja küsimused, mis vajavad vastamist. Parlamendist lahkun tavaliselt pärast kella 20, mõnikord kell 21. Kui ilm lubab, kõnnin korterisse ning valmistan seal endale õhtusöögi (seda juhul, kui õnnestub pääseda mõnest poliitilisest õhtusöögist).

ERP fraktsioon

31. märtsil 2014 seoses Hiina presidendi Xi Jinping'i ametliku visiidiga Brüsselisse toimunud tiibetlaste ja uiguuride meeleavaldusel Euroopa Parlamendi ees Luxembourgigi platsil.

mere keskkonda ning Läänemere ülest koostööd puudutavate teemade tutvustamine oma kolleegidele.

Olen ise kaasa aidanud ning osalenud arvukail üritustel, mis teadvustavad totalitaarse kommunismi pärandit Ida- ja Kesk-Euroopas. Olin viis aastat tagasi üks EP esimese lähiminevikku puudutava resolutsiooni „Euroopa südametunistus ja totalitarism” algatajaid ja läbi viijaid. ERP fraktsiooni toetusel sai teoks minu algatus anda välja esimene lähiajaloo ülevaade, mis esitab ühes köites kõigi kümne kommunistliku diktatuuri all kannatanud liikmesriigi ajaloolised kogemused. Selle 2009 esmatrükis ilmunud teose nimeks sai „Reunification of Europe”; tänaseks on ta lisaks inglise keelele kättesaadav ka prantsuse, saksa, hispaania, poola, sloveenia, rumeenia keeles.

Kuidas tuntakse Eestit Euroopa Parlamendis?

Minu kümneaastane kogemus EPs osutab, et Eestit nagu ka teisi Balti riike tuntakse Euroopa Liidus ikka veel üsna pealiskaudselt. Probleemiks on sügavama huvi puudumine meie vastu, eriti „vanemate” liikmesriikide poolt. See aga on mitte üksnes tuntuuse, vaid ka julgeolekuprobleem. Meie turvalisuse jaoks on esmatähtis, et meid tuntaks hästi ning heast küljest, et meie suhtes oleks enam tähelepanu ning et Eestil oleks rohkesti sõpru, kes oleksid vajadusel nõus meie eest kõhklemata välja astuma. Eesti parema tutvustamise töö pole näha lõppu, see on iga kodaniku võimalus ja kohus. Heas mõttes rahvadiplomaatia saab selles oluliselt kaasa aidata ning korvata Eesti diplomaatide ja parlamendiliikmete piiratud arvu.

Mille võtate oma järgmise perioodi prioriteediks EPs? Millised on plaanid ja eesmärgid nendeks aastateks?

Olen oma rahva esindaja ning sõltun Eesti kodanike usaldusest. See on mulle kogu edasise tegevuse eeldus. Kui see usaldusavaldus tuleb, võtan seda kohustusena keskenduda veelgi tõhusamalt Eesti huvide esindamisele ja kaitsmisele Euroopas. Ukrainaga seotud kriisi jätkumine osutab sellele, et meie peatülesandeks jääb lähiaastail Eesti julgeoleku parim võimalik tagamine. Pean oma kümne aasta olulisemaks saavutuseks seda, et mul on Euroopa Parlamendis lai sõpradering, kes Eestit tunnevad ning on valmis meid kui head ja usaldusväärset partnerit tõsiselt kaitsma. Mitmed minu kolleegid on vahepeal jõudnud oma valitsustes asuda ministri kohale – ka sel juhul on võimalus nendega vajadusel

kontakti võtta ning meile toetust paluda. Kavatsen seista jätkuvalt Ukraina, Gruusia, Moldova euroopaliku suuna tõhusta toetamise eest. Meil on tarvis viia lõpule Euroopa ühisturg, eriti teenuste vabaturg, digitaalne vabaturg, likvideerida olemasolevad ebavõrdsused uute ja vanemate liikmete vahel. Tuleb veenvamalt ja üksmeelsemalt rakendada ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, solidaarset energia-

poliitikat ning luua moodne transpordiühendus Tallinnast Euroopa südamesse. Seisan vastu igasugustele katsetele kärpida teatavate liikmesriikide kodanike vaba liikumise ja töötamise võimalusi. Minu kreedoks on: Euroopa peab olema suur suurtes asjades ja väike väikestes asjades. Me pole piisavalt suur ühispoliitikates, nagu ühtne julgeolekupoliitika, mis on otseselt Eesti huvides. Samas

peab EL olema palju väiksem kohalikesse otsustesse sekkumisel. Selleks tuleb eelkõige lihtsustada ja paindlikumaks muuta Brüsseli reegleid ja norme, tehes neid kasutajasõbralikumaks ning kohalike olusid enam arvestavamaks.

¹ Rahvamajanduse kogutoodang

TÄHTIS DOKUMENT

Käesoleva aasta märtsis saatsid Euroopa Parlamendi 36 liiget Tunne Kelami algatusel Prantsuse presidendile François Hollande'ile ning Euroopa Liidu välispoliitika kõrgele esindajale Catherine Ashtonile ühise kirja, milles väljendavad muret Euroopa poolt Venemaale lähetatud vastuoluliste signaalide pärast. Olgugi et Euroopa Liidu valitsused mõistavad Venemaa agressiooni Ukraina vastu hukka, kaalub Prantsuse valitsus kahe moodsa Mistral-tüüpi rünnaklaeva üleandmist Vene sõjalaevastikule.

„Paljud viimastel aastatel Euroopa Liitu astunud riikide kodanikud on kannatanud poole sajandi vältel Nõukogude Liidu poolt 1939. ja 1940. aastal toime pandud agressiooni tagajärgede all ning tunnevad end praeguses olukorras eriti

haavatavana,“ väidavad kirjale alla kirjutanud saadikud.

„Juhul kui Läänel ei jätku piisavalt otsustuskindlust peatada Venemaa agressioon Ukraina vastu nüüd, võib moodsate Lääne relvadega varustatud Venemaa seda suurema tõenäosusega jätkata lähituleviku oma territooriumi laiendamist.“

Tunne Kelami sõnul võtavad Euroopa Parlamendi liikmed teadmiseks välisminister Laurent Fabiuse 18. märtsi sõnumi, mille kohaselt Prantsusmaa on valmis kaaluma Mistralide üleandmise kavade tühistamist juhul, kui Kremli edasine käitumine provotseerib uue sanktsioonide raundi.

„Meie seevastu kutsume Prantsuse võime üles viivitamatult tühistama Mistra-

lide müük ja üleandmine,“ ütles Kelam. „President Putin on täiesti selgelt osutanud Vene agressiivsete aktsioonide jätkumisele. Ainus käik, mis avaldaks Kremli tulipeadele kaine mõju, on igasuguse sõjalise koostöö peatamine Euroopa Liidu ja Venemaa vahel.“

Kirjaga ühinenud Euroopa Parlamendi saadikud esindavad 14 riiki.

„Me ei taotlenud allkirjutanud saadikute arvu suureks paisutamist, sest toetuse kogumiseks oli aega vaid üks ööpäev, küll aga laiapõhjalisust,“ ütles kirja algataja Tunne Kelam. „Julgustav on see, et alla kirjutasid mitte ainult Balti riikide ja Poola esindajad, vaid Inglise, Iiri, Saksa, Hollandi, Itaalia, Soome, Rootsi, Sloveenia, Horvaatia, Bulgaaria ning Rumeenia kolleegid.“

MÄRGUKIRI

19.03.2014, Brüssel

Prantsusmaa presidendile hr François Hollande'ile

Kõrgele esindajale Madame Catherine Ashtonile

Venemaa Föderatsioon on president Putini juhtimisel toime pannud agressiooni Ukraina vastu, mis rikub 1975. aastal alguse saanud Euroopa julgeoleku- ja koostöösüsteemi aluseid. Venemaa Föderatsioon on oma ühepoolse sõjalise tegevusega rikkunud ÜRO, OSCE ja Euroopa Nõukogu liikmesriigi suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust. Osa Ukraina territooriumist amputeeritakse.

Meile valmistavad tõsiselt muret Venemaale antavad segased sõnumid. Euroopa Liidu liikmesriikide valitsused on Venemaa sõjalise agressiooni hukka mõistnud, kuid sellegipoolest kaalub Prantsusmaa endiselt ülimoodsate Mistrali ründelaevade tarnimist Venemaale. Need laevad on spetsiaalselt mõeldud kiirete ja mitmekülgsete maabumisooperatsioonide korraldamiseks vastase territooriumil. Kui need laevad käesolevas olukorras Venemaale tarnitakse, oleks see hoop Euroopa Liidu kui terviku põhiväärtuste ja moraalsele usutavusele.

Paljud hiljuti taasühendatud Euroopa kodanikud kannatasid pool sajandit 1939. ja 1940. aastal toimunud Nõukogude agressiooni tagajärgi ning tunnevad end praegu eriti haavatavana. Kui Lääs

ei suuda endas leida praegu piisavalt meelekindlust, et panna otsustavalt piir Venemaa Ukraina-vastasele agressioonile, võib moodsate Lääne relvadega varustatud Venemaa tunda lähitulevikus kiusatust oma territooriumi laiendamisega jätkata.

2008. aastal, kohe pärast Venemaa invasiooni Gruusias, tunnistas Venemaa Musta mere laevastiku ülemjuhataja, et Venemaal on oma territoriaalsete eesmärkide saavutamiseks hädasti vaja Lääne tipp-tehnikat. Ta ütles, et kui Venemaal oleks olnud kas või üks Mistrali laev, oleksid tema väed Gruusia-vastase missiooni lõpule viinud 40 minutiga.

Arvestades Prantsusmaa välisministri 18. märtsi märkusi selle kohta, et Prant-

Scanpix

5. märtsil 2014 tehtud fotol on esimesel katsesõidul Mistral-tüüpi Vladivostoki sõjalaev, mille Venemaa tellis Lääne-Prantsusmaal Saint-Nazaire'is asuvas STX France laevatehasest. Prantsusmaa „võib kaaluda” Mistral-tüüpi sõjalaevade tellimuse tühistamist, kui „Putin jätkab oma tegevust” Ukrainas, ütles Prantsusmaa välisminister Laurent Fabius 17. märtsil 2014, rõhutades, et ka teised Euroopa riigid peavad kehtestama sanktsioone.

susmaa kavatseb kaaluda kahe Mistrali laeva Venemaale tarnimise plaanide tühistamist, kui Kreml provotseerib uue sanktsioonidevooru rakendamist, palume, et Prantsusmaa tühistaks kohe kõnealuste Mistrali laevade müügi ja tarnimise Venemaale. Kui lükata nende ülitähtsate otsuste tegemine edasi „sanktsioonide kolmanda etapini”, nõrgendab see ainult nii Ukraina kui ka ELi positsiooni. President Putin on teinud selgeks, et Venemaa agressiivne tegevus jätkub. Ainus käik, mis avaldaks Kremli tulipeadele kaine mõju, on igasuguse sõjalise koostöö peatamine Euroopa Liidu ja Venemaa vahel, kelle sõjavägi vajab hädasti nüüdisaegset Lääne sõjatehnikat. See samm suurendaks Euroopa solidaarsust ja saadaks selge sõnumi, et EL mõtleb oma vastuseisu agressioonile tõsiselt.

Euroopa Parlamendi liikmed:

Tunne Kelam, Eesti
Laima Liucija Andriekienė, Leedu

Bastiaan Belder, Madalmaad
Lajos Bokros, Ungari
Jerzy Buzek, Poola
Peter van Dalen, Madalmaad
Leonidas Donskis, Leedu
Gunnar Hökmark, Rootsi
Sandra Kalniete, Läti
Krišjānis Kariņš, Läti
Seán Kelly, Iirimaa
Andrey Kovatchev, Bulgaaria
Vytautas Landsbergis, Leedu
Monica Luisa Macovei, Rumeenia
Marian-Jean Marinescu, Rumeenia
Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, Leedu
Cristiana Muscardini, Itaalia
Kristiina Ojuland, Eesti
Alojz Peterle, Sloveenia
Bernd Posselt, Saksamaa
Kārlis Šadurskis, Läti
Jacek Saryusz-Wolski, Poola
Petri Sarvamaa, Soome
Algirdas Saudargas, Leedu
Werner Schulz, Saksamaa
Davor Ivo Stier, Horvaatia

Csaba Sógor, Rumeenia
Alf Svensson, Rootsi
Konrad Szymański, Poola
Charles Tannock, Ühendkuningriik
László Tőkés, Rumeenia
Inese Vaidere, Läti
Manfred Weber, Saksamaa
Pawel Zalewski, Poola
Milan Zver, Sloveenia
Roberts Zīle, Läti

Eesti tee Euroopasse

Mart Laar

Peaminister aastatel 1992-1994 ja 1999-2002

Euroopasse tagasipöördumine tõusis kohe taasiseseisvumise järel Eesti üheks suuremaks väljakutseks. Vanem põlvkond mäletas veel, kuidas Euroopa oli välja näinud ja kuidas maitsenud. President Lennart Meri ei väsinud meenutama, kuidas nad isaga 1939. aastal läbi Saksamaa ja Balti riikide autoga Eestisse sõitsid ja kuidas olid lõhnanud neile hommikuti pakutud soojad saiakesed. Meri arutas ka palju selle üle, millest olin teistegagi lõputult mõtteid vahetanud – kas Eestil oleks 1939.–1940. aastal olnud võimalik käituda kuidagi teistmoodi? Kas oleks olnud võimalus omariiklust päästa? Lennart Meri vastus sellele küsimusele oli üsna selge: „President Päts oli küll tore mees, kuid välispoliitikast ei teadnud ta midagi”.

Lennart Meri meelest seisnes Eesti uus võimalus võimalikult kiires integreerumises Euroopaga, enne kui vene karu ukse kinni jõuab lüüa. Eesti probleem taasiseseisvumise esimestel aastatel oli aga selles, et esiteks polnud seda vana Euroopat enam olemas ja teiseks ei oodanud meid seal eriti mitte keegi. Euroopa jaoks olime endised Nõukogude Liidu vabariigid, keda Venemaa tavatses pidada oma lähisvälismaaks ning kus tal pidid olema mingid erioigused. Meie

reaalne sõltuvus Venemaast energia ja kaubavahetuse vallas oli tohutu, ulatudes viimase puhul 1992. aasta alguses 92%-ni. Sellest mainest ja sõltuvusest pidime kõigepealt välja murdma ja näitama, et me oleme midagi rohkemat kui endine Nõukogude Liidu vabariik.

Otsustavate reformidega sai Eesti hakka. Milline tähendus Eesti reformidel oli, näitavad selgelt tänased sündmused Ukrainas, kus samasugused reformid jäid läbi viimata. Selle tulemusel ei tea nad nüüd isegi, kuhu kuuluvad: kas Euroopasse või Venemaa koosseisu. Isegi siis, kui poliitiline suund ühele või teisele poole kaldub. Ukraina seisab ikka U-krai-na¹. Ainuüksi vabanemine Venemaa energiasõltuvusest oli meile omal ajal väga raske ja valuline, kuid me tegime selle ära.

See kõik ei viinud meid siiski veel Euroopale lähemale. Euroopa oli meie jaoks nagu mäetipp, mille vallutamiseks tuli esiteks läbida mitu baaslaagrit, seal vajaduse korral puhata, ja siis jälle edasi ronida. Seejuures olid teised meist varem alustanud ja meist üsna pikalt ees.

Esimene suurem baaslaager oli pääs Euroopa Nõukogusse. Et see kiiremini läheks, haakisime end koos Leeduga lahiti kolmandast ronijast ehk Lätist, kellel võimalused Euroopa Nõukogusse saada 1993. aastal praktiliselt puudusid. Tead-

sime, et kui üks meist saab jala mingi organisatsiooni ukse vahele, siis jääb see lahti seni, kuni viimane Balti riik on sisse jõudnud. Nii see ka läks. Ega meie pääski Euroopa Nõukogusse kindel polnud, sest esialgu oodati vaid Leedut. Venemaa esitas Eesti liikmekssaamise vastu proteste, väites, et Eesti rikub rängelt inimõigusi ning rõhub muukeelset elanikkonda. Siiski pingutasime kõvasti, et täisliikme staatus saavutada. Tänu suurele tööle, mille tegid ära Tunne Kelam Euroopa Rahvaparteis ning Marju Lauristin sotsiaaldemokraatide hulgas, tagas Eesti endale Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee kahe suurema saadikurühma toetuse. Eesti saamine Euroopa Nõukokku polnud aga ikka veel kindel. Enne otsustavat hääletust helistasid peaministri büroosse meie tuttavad Euroopa Nõukogu sekretariaadist ja ütlesid, et neile oli tulnud mingi Venemaa poolt algatatud rahvusvahelise uurimisgrupi raport, kus kirjeldatakse Eestis valitsevaid fašistlike meeleolusid. Soliidsetel Euroopa vanahärradel võis see pea segamini ajada. Ütlesin, et helistaja on ju ise Eestis käinud, kas ta on siin haakristilippe või tänavail tapetavaid venekeelseid inimesi näinud. Loomulikult ta ei olnud ja arvasin, et siis pole mõtet segadust tekitada ja selle raporti võiks kuni Eesti vastuvõtmiseni kalevi alla pista. Nii tehtigi. Venemaa oli tulivihane ja teatas, et ta ei taha niisugusesse organisatsiooni astuda, kuhu fašistlike riike vastu võetakse. See seisukohavõtt läks Venemaale üsna kalliks maksma, kui ta hiljem Euroopa Nõukogusse vastuvõtmist taotles.

1993. aasta kevadel sai Eesti igal juhul Euroopa Nõukogu täisliikmeks ja võisime suuna võtta järgmisele baaslaagrile. Selleks oli Euroopaga vabakaubanduslepe sõlmimine ning sellest pisut kõrgemal Euroopa Liiduga assotsiatsioonileppe allkirjastamine. Seejuures tuli aga ka kaugemat tulevikku silmas pidada. Kuna tahtsime kiiremini veel kõrgemale ronida ehk jõuda liitumisläbirääkimiste alustamiseni, tuli vabakaubanduslepe sõlmida ilma üleminekuperioodita. Oli teada, et üleminekuperioodid võtavad aastaid aega ja võivad sundida teisi järele ootama. Seepärast esitasimegi auahne ettepa-

Mari Laup

Mart Laar raamatuesitlusel Tartu Ülikooli raamatupoos. Kevad 2014.

Scanpix

16. aprill 2003. Pilt Tammsaare pargis Euroopa Liiduga liitumislepingu allkirjutamise toetuseks toimunud kampaaniapäevalt.

neku sõlmida vabakaubandusleping ilma ühegi üleminekusätteta. Brüsselis vajasid esialgu suud lahti. Siis saadeti Eestise komisjonid, mis tegid selgeks, et siin tõesti mingeid tollipiiranguid ei eksisteeri ning järelikult pole ka ülemineku- perioode otseselt vaja. Nii saime oma tahtmise ning kirjutasime kõigepealt alla vabakaubanduslepingu ning 1995. aastal assotsiatsioonilepingu.

1997. aastaks olime eelmistele ronijatele igal juhul järele jõudnud ning suurte ponnistuste tulemusel esitati Eestile kui esimesele endise Nõukogude Liidu territooriumilt vabanenud riigile kutse Euroopa Liidu laienemisläbirääkimistele. Läbirääkimisi peeti kokku seitse aastat ja need lõpetati hilisemate ühinejatega suures grupis nii, et 2004. aastal sai Eesti koos teiste uute liikmesriikidega Euroopa Liidu täisliikmeks.

Liitumine Euroopaga on Eestile olnud tähtis nii eesmärgi kui ka protsessina. Selle vältel saime Euroopalt esiteks põh-

jaliku tööplaani, mis on Eesti uuendamisele ja moderniseerumisele oluliselt kaasa aidanud. Teiseks oleme Euroopast saanud otsest materiaalist tuge selle tööplaani elluviimiseks ning kolmandaks on Eestil olnud olemas selge eesmärk, mille pärast pingutada ja ohvreid tuua. On raske öelda, kas selleta oleks õnnestunud rahvast organiseerida ja innustada kõiki teel ette tulevaid raskusi kannatama. Igatahes on Euroopa-integratsioon olnud Eestile õige mitmel viisil kasulik. Nüüd on meie ülesanne valmistada Eestit ette järgmiste mäetippude vallutamiseks ning Euroopat ennast koos tugevamaks ja osavamaks muuta. Ühendatud meeskonnaga on uute tippude vallutamine võimalik.

¹ Venekeelne sõnamäng, eesti k "äärel".
Toim. ■

Eesti Euroopa Liiduga liitumise ajatelg

12.06.1995 Eesti, Läti ja Leedu kirjutasid alla assotsiatsioonilepingud Euroopa Liiduga

28.11.1995 Eesti esitas ametliku avalduse ELiga liitumiseks

13.12.1997 ELi Nõukogu otsustas alustada liitumisläbirääkimisi Eestiga

13.12.2002 Lõppesid liitumisläbirääkimised Eesti ja ELi vahel

16.04.2003 Allkirjastati liitumisleping ELiga

14.09.2003 Toimus rahvahääletus ELiga liitumise küsimuses

01.05.2004 Eesti ühines ELiga

12.05.2010 Euroopa Komisjon soovitas Eesti euroalasse vastu võtta

16.06.2010 Euroopa Parlament kiitis heaks Eesti liitumise euroga

01.01.2011 Eesti läks üle eurole ■

Idapartnerlus sõja ja unistuse vahel

Marge Mardisalu-Kahar

Eesti Idapartnerluskeskus

Euroopa Liit on püüdnud viimased paar kümnendit Venemaad enesega sisulisele dialoogile kutsuda. Nüüdseks on selge, et see polnukski võimalik, ületamatu lõhe ühelt poolt Venemaa ja teiselt poolt Euroopa Liidu poliitilises lähenemises tuli üksnes ilmsiks. Ajal, mil Venemaa on näidanud, et on valmis minema oma eesmärkide saavutamiseks sõjani, püüab Euroopa Liit endiselt lahendada olukorda läbirääkimiste, terve mõistuse ja „Euroopa unistuse” abil.

Praegu, 2014. aasta aprillis, käib endiselt aktiivne diplomaatiline asjatamine, et pingelist olukorda Ukraina ümber maandada, ning loodetavasti see ka õnnestub. Ometi on selge, et isegi konflikti enama eskaleerumiseta on olukord Euroopas muutunud ning põhjalikumaid järeldusi nende muutuste sügavusest saab anda alles tulevik.

Nagu viimased kuud ja nädalad on näidanud, muutub olukord Ukrainas kiiresti. Nii on ka praegu täiesti ennustamatu asjade kulg Ukraina puhul. Endiselt ei saa välistada võimalust, et pärast kiiret ja ülbet Krimmi annekteerimist võtab Venemaa ette ka Ukraina ida- ja lõunaosa. Igal juhul üritab Venemaa kindlasti teha kõik, et hoida ka otseselt vägesid sisse viimata seal pingeid ülal. Selle elavaks kinnituseks on Venemaa poolt piirkonda saadetud tüliõhutajad.

Paradoksaalsel kombel võib tegelikult eeldada, et üks suur eesmärk, mille nimel Putini Venemaa kogu selle, juba kuid kestnud pahanduse kokku on keeranud – Euraasia liit – on saanud väga tugeva hoobi. Ukraina, mis pidanuks olema selle ühenduse kroonijuveel, on igal juhul läinud. Vaimustunud hüüdeid Venemaa-poolsele Ukraina okupeerimisele pole kostnud ka Kasahstani poolt. Hiljutisel ÜRO Peaassamblee Ukraina resolutsioonihääletusel olid nii Armeenia kui ka Valgevene nende kümme-konna riigi hulgas, kes Venemaa seljataga seisid. Samas on Valgevene oma Ukraina-suunalistes avalduses olnud pigem tasakaalukas.

Sõpru ei ole Venemaa endale igal juhul juurde saanud.

Venemaa võimuladviku käitumise kõrval on üks huvitav aspekt kahtlemata see, mida arvab Vene kodanikkond, Vene õhuke kodanikuühiskond agressioonist, aga ka Ukraina valikuvabadusest tervikuna. Krimmi sündmuste eskaleerudes võis esialgu püstitada küsimuse, kas Venemaa jöhker käitumine võiks mõjuda katalüsaatorina ühiskonna demokratiseerumisel. See on asi, mida Putin ilmselt kõige rohkem kardab. Või kujuneb tendents hoopis vastupidiseks ja tuult saab tiibadesse suurrahvuslus? Oleme küllap ka oma ajaloolise kogemuse ja viimastel kümnenditel toimunud arengute kiuste ikka lootnud, et Venemaa siiski muutuks, muu hulgas tema imperiaalne eneseteadvus. Nagu näeme viimase aja arengutest, on Kreml olnud väga jõuline ühiskonnas ühe ja ainsa arvamuse juurutamiseks ning igasugu protestivaimsuse allasurumiseks. Vähestki sõltumatut ajakirjandust püütakse lämmatada, kõige markantsamad näited on lenta.ru peatoimetaja väljavahetamine ning telekanal Dožd majandusraskused. Selget keelt räägib ka hiljuti Duumasse viidud seaduseelnõu, mille kohaselt võiks sanktsioneerimata miitingul poole aasta jooksul kolmandat korda kinnipeetu viieks aastaks vangi mõista. Eriti kurioosne on aga Putini 18. märtsi kõnest ajendatud nn rahvusreeturi vastane kampaania. See massiivne surve, oskuslikult läbiviidud propaganda on ka oma mõju avaldanud – Venemaa tegevust Ukraina/Krimmi suunal on toetanud järjest suurem osa elanikkonnast.

Ometi on Vene agressiooni vastu Venemaal ka üksjagu protestihääli. Krimmis toimuva vastu on välja astunud mitmeid kultuuritegelasi, 15. märtsil toimus Moskvas ka ligi 50 000 osalisega meeleavaldus Kremli poliitika vastu. Ka võib arvata, et ajupesus kasvanud toetus Kremli liinile ei pruugi sanktsioonide, aga ka lihtsalt Venemaa edasise isoleerimise ja sellest tulenevate majanduslike arengute mõjul kuigi kaua kesta.

Millised järeldused peaks viimase poole aasta jooksul, aga eriti viimasel kuul

lahtirullunud olukorrast tegema Euroopa Liit?

Euroopa Liit on saanud viimaste kuude jooksul Ukraina ümber toimuva eest kõvasti materdada. Ennekõike on kriitikatule all olnud Euroopa Liidu suutmatus viia ellu jõuliselt ühist välis- ja julgeolekupoliitikat. Venemaa viimased sammud on selle taas proovile pannud. Samas tuleb mõõnda, et Euroopa Liit on oma sammudes viimastel nädalatel näidanud rohkem hambaid, kui veel mõni kuu tagasi üldse keegi uskunud oleks. Aga ei ole ka vaja luua illusioone – *status quo* säilimisel Ukraina suunal on raske oodata mingeid edasisi sanktsioone. Tahaks küll väga loota, et ka sel puhul ei unustata Venemaa käitumist ning ei jõuta tagasi jälle *business as usual* juurde. Oluline on siin ka koordineeritud tegevus USAs.

Kõvasti kritiseerida on saanud ka Euroopa Liidu idapartnerluspoliitika ise, ennekõike ebaproportsionaalse piitsa ja prääniku vahekorra tõttu. Ehk teisisõnu, samal ajal kui nõudmised ja väljakutsed idapartnerlusriikidele on väga suured, ei ole Euroopa Liidu poolt pakutav tegelikult piisavalt ambitsioonikas ega atraktiivne. Saab ainult nõustuda sellega, et poliitikal on puudu ambitsioonikusest ja motivatsioonist sihtriikidele, kuivõrd idapartnerlus ei paku liitumisperspektiivi. Kogu poliitika on olnud rajatud euro-potsentristlikule eeldusele, justkui oleks EL juba isenesest sedavõrd atraktiiv-

Scanpix

Ukraina piirivalvurid Transnistria piiripunktis Odessa lähedal 13. märtsil 2014. Dnestri-äärne Moldaavia Vabariik kuulutas end Moldovast sõltumatuks 1990. aastal, kuid rahvusvaheliselt ei ole keegi tema iseseisvust tunnustanud. See poole miljoni elanikuga (peamiselt venelased, moldovlased ja ukrainlased) kitsas maariba on viimastel nädalatel tõusnud poliitilise tähelepanu keskpunkti.

ne, et idapartnerluse riigid tahavad tulla lähemale iga hinna eest.

Mis edasi? Laiemas plaanis on tulevikuks kindlasti väga oluline see, et Euroopa Liit suudaks sellest kriisist tõesti õiged järeldused teha ja õppida, ning et Euroopa Liidu naabruspoliitika sellest tugevamana välja tuleks. Kuidas seda kõige paremini teha, selles osas seisab ilmselt põhjalikum sisekaemus alles ees. Vajaduse muutuda sedastab ka 27. märtsil avalikustatud Euroopa naabruspoliitika eduaruanne. Selles valguses on ülioluline, et uus, 2014. aastal valitav Euroopa Parlament ning samuti sel aastal ametisse astuv uus Euroopa Komisjon naabruspoliitikat ambitsioonikalt ellu viiks ja vastavalt muutunud olukorrale ka kohandaks. Karta küll on, et selle kõige suurema sammu tegemine – liitumisprospektiivi andmine – sumbub, nagu senigi,

liikmesriikide omavahelisse komakempulusse.

Parim viis selle suure sammu astumisele hoolimata kõigest lähemale jõuda, on teha korralikult ära need tuhandet teised väiksemad sammud, mis seisavad partnerriikide ees nende eurointegratsiooni rajal. Kindlasti ei tohi alahinnata ja kõrvale heita seda tööd, mis on juba käivitunud või saavutatud. Idapartnerlus kogu oma mitmekesisuses on märksa sitkem ja elujõulisem, kui esmapilgul paistab. Peamised tugisambad kogu protsessis on endiselt assotsiatsioonilepingud (sh sügav ja laiaulatuslik vabakaubandusleping DCFTA) ning viisadialoog. Sealjuures on selge, et kogu idapartnerluspoliitika on üles ehitatud eeldusele, et areng on pikaajaline, millest tulenevalt peab see olema rahulik. Meil ei ole võimalik rääkida praegu ühegi assotsiatsioonile-

pingu tegelikust positiivsest mõjust nendele ühiskondadele, sest ükski leping ei ole veel jõustunud. Selleks peavad olema teatud eeldused – ennekõike partnerriikide endi poliitiline tahe, aga samuti Euroopa Liidu poliitiline ja finantstoeetus ning muidugi stabiilsus neis riikides endis.

Suurendada oleks vaja ka liikmesriikide koordineeritud panust. Selleks peaks aga kogu idapartnerluse meetmete valik muutuma paindlikumaks. Olgu näiteks toodud kahepoolset suhtlust toetav ja regionaalset koostööd edendav idapartnerluse mitmepoolne mõde. Siiani ei ole selle teemaplatvormid (demokraatia ja hea valitsemistava, majandusintegatsioon, energeetikajulgeolek ning inimestevahelised kontaktid) ning mitmepoolne koostöö päriselt täitnud algselt püstitatud ootusi. Ometi oleks just see üks võima-

Scanpix

Politseinikud lahutavad venemeelseid ja venevastaseid, et hoida ära omavahelisi kokkupõrkeid Tbilisis 27. märtsil 2014. Venemaa Ukraina-poliitikat ja USA Venemaa-vastaseid sanktsioone kriitiseerivate aktivistide vahel toimunud rüseluse käigus peeti Gruusia pealinnas kinni kaks inimest.

lus, mille kaudu saaks senisest rohkem kaasata liikmesriike ja kanaliseerida nende tegevusi ELi eesmärkidesse. Mitmepoolne lähenemine peab olema sidustatud kahepoolse mõõtmega juba kas või rahastamist silmas pidades. See annaks ka võimaluse tuua liikmesriike nende tegevustes senisest enam Euroopa Liidu tervikpoliitika juurde.

Võimalikele kontseptuaalsetele muutustele lisaks tuleb esile tõsta ka väga akuutsete päevapoliitiliste eesmärkide saavutamist. 21. märtsil kirjutati alla Euroopa Liidu ja Ukraina assotsiatsioonileppe poliitilisele osale, suuremahulise majandusosa allkirjastamine järgneb loodetavasti õige pea pärast Ukraina valimisi. Isegi kui Venemaa ei liigu enam edasi Ukraina territooriumil, on selge, et Ukrainal seisab ees üliiraske, ülikulukas ja väga pikaajaline ülesehitusprotsess, milleks on tarvis ühtset Ukrainat. Ja väga suurt toetust ja ka kannatlikkust Euroopa Liidu poolt.

Kindlasti on ülioluline, et praeguste Ukraina arengute valguses ei unustataks ära teisi idapartnerlusriike. Ennekõike käib jutt Gruusiast ja Moldovast. Hiljutine Euroopa Ülemkogu otsus kahe viimasega assotsiatsioonilepingud juba juunis allkirjastada on väga kiiduväärne. Keskeid teemasid sel aastal mõlema riigi jaoks on kindlasti lepingutega seonduv kommunikatsioon. Eriti haavatav paistab olevat Moldova, kus sügiseste valimiste tulemus ei pruugi just tõsta riigi eurointegratsiooni tempot. Lihtsam tundub asi olevat Gruusias, kus eriti pärast 2008. aasta sõda ei ole riigi strateegilises valikus justkui küsimust. Ometi pole pilt sugugi nii must-valge. Ka Gruusias valitseb kogu eurointegratsiooni osas mitmeid väärarusaamu. Selle kõige juures peab arvestama ka erakordselt efektiivset ja küünilist Venemaa-poolset propagandapealetungi, mis oskab suurepäraselt instrumentaliseerida ühiskonnas valitsevaid väärarusaamu, olgu näiteks toodud kas või seksuaalsete vähemuste teema. Oleme ka oma kontaktides idapartnerlu-

seriikidega täheldanud Venemaa propaganda väga suurt mõju.

Iseküsimus on suhete saatus eurointegratsiooni rajalt kaugenenud Armeenia, väheambitsioonika Aserbaidžaan ja muidugi Valgevenega. Küsimuse võti asub paljuski ka Ukraina edasises saatuses ning Gruusia ja Moldova käekäigus.

Kas idapartnerlusriikidel on lootust? Lõpuks on nad ju varsti pea 25 aastat virelenud ning loodetud demokraatlikku ning majanduslikku õitsengut ei ole saanud. Vastus on siiski vaid üks – on küll. Parim, mis idapartnerlusriikidega saaks juhtuda, on see, kui vähemalt üks neist suudaks tõesti edukas olla. Idapartnerluspoliitikas selleks seatud mehhanismid annavad igati korraliku teekaardi. Kuid Euroopa Liit peab tingimusliku poliitilise ambitsioonikuse ja finantstoe tuse kaudu näitama, et tal on tõesti tõi taga. Edu saavutamiseks peab olema ka hästi palju aega ja kannatlikkust, mitte midagi ei juhtu üleöö. Ja ennekõike peab selleks olema võimalik rahulik areng. ■

Kuidas toimib Euroopa Liit?

Euroopa Parlament

Ainus otseste ja üldiste valimiste teel, iga viie aasta järel valitud ELi institutsioon. Maailma suurimaid demokraatlikke esinduskogusid. 766 liiget (alates uuest koosseisust 751) 28 liikmesriigist esindavad ligikaudu 500 miljonit kodanikku. Iga riigi saadikute arv on vastavuses riigi rahvaarvuga, jäädes 6 ja 96

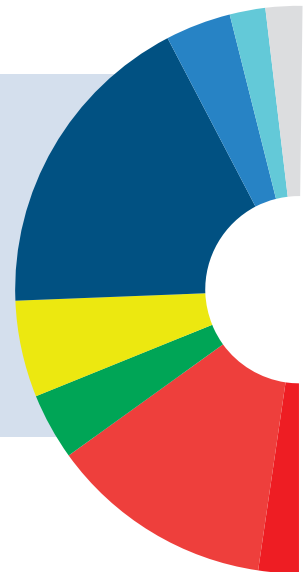
vahela. EP dokumendid avaldatakse kõigis ELi ametlikes keeltes (24) ning igal parlamendiliikmel on õigus end oma valitud keeles väljendada. EP-l on kolm asukohta: Strasbourg, Brüssel ja Luxembourg. ■

Fraktsioonid

Saadikud kuuluvad fraktsioonidesse, mille moodustamiseks on vaja 25 parlamendiliiget vähemalt neljandikust liikmesriikidest (praegu on fraktsioone seitse). Kuuluda saab korraga ühte fraktsiooni, samuti on võimalus olla fraktsioonilise kuuluvuseta. Igal fraktsioonil on oma juhtkond ja sekretariaat. Iga kord enne täis-

kogu istungil hääletamist vaatavad fraktsioonid läbi parlamendi komisjonide koostatud raportid ja teevad muudatusettepanekuid. Fraktsioonisisel nõupidamisel otsustatakse, millisele seisukohale fraktsioon asub, kuid ühelegi liikmele ei saa teha kohustuseks hääletada mingil kindlal moel. ■

- *EPP: Euroopa Rahvapartei 274 liiget*
- *S&D: Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsioon 195 liiget*
- *ALDE: Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon 84 liiget*
- *Greens/EFA: Roheliste/Euroopa Vabaliidu fraktsioon 58 liiget*
- *ECR: Euroopa Konservatiivid ja Reformistid 57 liiget*
- *GUE/NGL: Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete/Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon 35*
- *EFD: Vaba ja Demokraatliku Ühenduse fraktsioon 31 liiget*
- *NI: fraktsioonilise kuuluvuseta parlamendiliikmed 32 liiget*

Delegatsioonid

Euroopa Parlamendi delegatsioonid hoiavad suhteid ja vahetavad teavet kolmandate riikide parlamentidega. Euroopa Parlament aitab oma delegatsioonide kaudu esindada Euroopa Liitu maailmas ja edendada kolmandates riikides väärtusi, millele Euroopa Liit on rajatud, eelkõige vabaduse ja demokraatia põhimõtet, inimõiguste ja põhivabaduste austamist ja õigusriigi

põhimõtet. Delegatsioone on praegu 41. Liikmete arv delegatsioonides ulatub 12st enam kui 70 liikmeni (parlamentaarsete assambleede puhul). Parlamentidevahelised kohtumised toimuvad üks või kaks korda aastas vaheldumisi ühes Euroopa Parlamendi töökohas ja partnerparlamendi määratud kohas asjaomas kolmandas riigis. ■

Laiendatud töörühmad

Eri fraktsioonidesse ja komisjonidesse kuuluvad parlamendiliikmed võivad moodustada laiendatud töörühmi, et korraldada konkreetsetel teemadel mitteformaalseid arvamuste vahetusi

ning edendada parlamendiliikmete ja kodanikuühiskonna suhteid. Laiendatud töörühm ei ole Euroopa Parlamendi organ ega saa seetõttu väljendada parlamendi seisukohta. ■

Parlamendi komisjonid

Euroopa Parlamendi töö ettevalmistamiseks täiskogu istungjärkul jagunevad parlamendiliikmed alalistesse komisjonidesse, millest igauks on spetsialiseerunud teatud valdkonnale. Alalisi parlamendikomisjone on 20, mis koosnevad 24–76 parlamendiliikmest ning igauhel neist on esimees, juhatus ja sekretariaat. Komisjonide poliitiline koosseis kajastab täiskogu poliitilist koosseisu. Parlamendi komisjonid kogunevad Brüsselis üks või

kaks korda kuus, nende arutelud on avalikud ja enamasti internetis otse jälgitavad. Komisjonidesse kuuluvad parlamendiliikmed vaatavad läbi Euroopa Komisjoni ja ELi Nõukogu ettepanekuid ning töötavad välja, muudavad ja panevad hääletusele nende õigusaktide eelnõud ja omaalgatuslikud raportid, mida tutvustatakse täiskogu istungil. Komisjonide esimehed kooskõlastavad oma töö komisjonide esimeeste konverentsil. ■

Parlamendi komisjonid

Välisasjade komisjon

Julgeoleku- ja kaitse allkomisjon

Inimõiguste allkomisjon

Arengukomisjon

Väliskaubanduse komisjon

Eelarvekomisjon

Eelarvekontrollikomisjon

Majandus- ja rahanduskomisjon

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon

Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon

Siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon

Transpordi- ja turismikomisjon

Regionaalarengukomisjon

Põllumajanduskomisjon

Kalanduskomisjon

Kultuuri- ja hariduskomisjon

Õigusasjade komisjon

Kodanike õiguste, justiits- ja siseasjade komisjon

Põhiseaduskomisjon

Naiste õiguste ja soolise võrdsuslikkuse komisjon

Petitsioonikomisjon

Erikomisjon – Kuritegevus, korruptsioon ja rahapesu

Euroopa Parlamendi liikme sisuline töö

Parlamendi liige kuulub enamasti ühte põhikomisjoni ja kuni kahte asenduskomisjoni, on ühe EP delegatsiooni põhiliige ning kuni kahe asendusliige, võtab temaatiliselt osa saadikuühenduste tööst.

Parlamendi liikmel on võimalik koostada seadusandlikke ja omaalgatuslikke raporteid, arvamusi raportite kohta, koostada resolutsioone, esitada parandusettepanekuid, esitada küsimusi komisjonile ja nõukogule, algatada kirjalikke deklaratsioone, esineda sõnavõttudega kõikidel koosolekutel (täiskogul määrab kõnelejad esmalt fraktsioon ning lisaks on võimalik püüda

koosoleku juhi tähelepanu saalis), korraldada temaatilisi kuulamisi, seminare, konverentse, ümarlaudu, korraldada kaks korda oma mandaadi jooksul nt oma riiki tutvustav kultuuriüritus.

Fraktsiooni kuulumisel osaleb parlamendi liige fraktsiooni töös, võttes aktiivselt osa fraktsiooni üldistest koosolekutest ning komisjonipõhiste töögruppide ning koosolekute tööst, mis valmistavad ette fraktsiooni seisukohad komisjonides ning täiskogul toimuvateks õigusloomelisteks ning poliitilisteks aruteludeks. ■

Parlamendi liikme algatusvõimalused

Raport

Arvamus

Resolutsiooni ettepanek

Kirjalik deklaratsioon

Sõnavõtt täiskogu istungil

Parlamendi liikme kuuluvus

Poliitilise fraktsiooni liige

fraktsiooni juhtimisorgani liige

(juhatuse liige, volikogu liige,

rahvusdelegatsiooni juht)

töögrupi juht, komisjoni koor-

dinaator või asekoordinaator,

varahoidja

tavaliige

EP komisjoni liige

täisliige (tavaliselt ühes

komisjonis)

asendusliige (võib ka mitmes

komisjonis)

Delegatsioonide liige

täisliige

asendusliige

Toetusrühma liige (laiendatud

töörühmad e intergrupid)

Euroopa Parlamendi seadusandlik roll

Euroopa Parlament on ELi Nõukogu kõrval peamine ELi seadusandlik institutsioon. EP-l on kolm põhilist ülesannet: arutada ja võtta koos nõukoguga vastu õigusakte; jälgida teiste ELi ins-

titutsioonide (eelkõige komisjoni) tegevust ning teostada demokraatlikku järelevalvet; arutada ELi eelarvet ja võtta see koos nõukoguga vastu. ■

Seadusandlik pädevus

Enamik ELi seadustest võetakse vastu ühiselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt

Parlamentaarne kontroll

Järelevalve kogu ühenduse tegevuse üle ja kontroll Euroopa Komisjoni üle

Eelarvapädevus

Euroopa Parlament otsustab ELi aastaelarve üle võrdsest nõukoguga

Laienemist puudutavad otsused

Uute liikmesriikide liitumiseks ELiga on vaja Euroopa Parlamendi nõusolekut

ELi õigusaktide menetlemine

Seadusandlik tavamenetlus. Parlament teeb ELi õigusaktide sisu kujundamiseks ja nende vastuvõtmiseks mitmes valdkonnas (näiteks tarbijakaitse ja keskkond) koostööd liikmesriikide valitsusi esindava nõukoguga. Lissaboni leppe järgselt tegutseb parlament kaasseadusandjana peaaegu igas ELi õiguse valdkon-

nas, muu hulgas sellistes valdkondades nagu põllumajandus, energeetika, sisserränne ja ELi rahalised vahendid.

Parlament peab andma oma nõusoleku ka muude oluliste otsuste puhul, nagu näiteks uute liikmete ühinemine ELiga. ■

Demokraatlik järelevalve

Enne komisjoni uue koosseisu – üks volinik igast ELi 28 liikmesriigist – ametisse määramist peab Euroopa Parlament andma nende suhtes oma nõusoleku. Kui parlamendi liikmed lükkavad mõne volinikukandidaadi tagasi, võivad nad sellega tagasi lükata kogu komisjoni koosseisu.

Parlament võib nõuda komisjoni tagasiastumist ka selle ametiaja jooksul. Siis tehakse umbusalduse avaldamise ettepanek.

Parlament jälgib Euroopa Komisjoni tegevust, uurides selle aruandeid ning küsitledes volinikke. Selles töös on oluline roll parlamendi komisjonidel.

Parlamendiliikmed vaatavad läbi kodanike pöördumisi ning moodustavad uurimiskomisjone.

Parlament esitab oma arvamuse Euroopa Ülemkogu tippkohtumise päevakorra küsimustes. ■

Eelarve järelevalve

Parlament arutab ELi iga-aastast eelarvet ja võtab selle vastu koos ELi Nõukoguga. Asjaomane parlamendikomisjon jälgib eelarve täitmist ning esitab igal aastal oma hinnangu komisjoni tegevusele eelmise aasta eelarve täitmisel. ■

Eelarve kontrolli teostab eelarvekontrollikomisjon (CONT).

Komisjon teeb koostööd Euroopa Pettustevastase Ameti-ga (OLAF), et tõhustada võitlust pettuse ja korrupsiooni vastu.

ELi õigusaktid:

ELi aluslepingutes sätestatud eesmärged on võimalik saavutada erinevat liiki õigusaktide abil. Mõned neist on siduvad ja mõned

mitte. Mõnda kohaldatakse kõigi ELi liikmesriikide ning mõnda vaid mõne üksiku liikmesriigi suhtes. ■

Määrus on siduv õigusakt. Seda tuleb tervikuna kohaldada kogu ELis.

Direktiiv on õigusakt, milles sätestatakse eesmärk, mille ELi liikmesriigid peavad saavutama. Siiski saavad liikmesriigid ise otsustada, kuidas seda teha.

Otsus on siduv nende jaoks, kellele see on adresseeritud (nt ELi liikmesriik või mõni üksik ettevõtte) ning see on otseselt kohaldatav.

Soovitus ei ole siduv. Soovitus võimaldab institutsioonidel teatavaks teha oma seisukoht ja soovitada meetmete võtmist,

ilma et sellega seataks soovitusel adresseeritud õiguslike kohustusi.

Arvamus võimaldab institutsioonidel avaldada oma arvamust mittesiduval viisil, seadmata adresseeritud õiguslike kohustusi. Arvamuse võivad esitada ELi institutsioonid (Euroopa Komisjon, ELi Nõukogu, Euroopa Parlament), Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee lähtudes oma konkreetsest piirkondlikust, majanduslikust või sotsiaalsest vaatenurgast.

Seadusandlik protsess

Euroopa Komisjon teeb ettepaneku uueks algatuseks, olles koostanud mõjuhinnangu, mis toob välja võimalike poliitikalikute tugevad ja nõrgad küljed. Komisjon konsulteerib asjast huvitatud pooltega näiteks kohalike omavalitsuste ning tööstuse ja kodanikuühiskonna esindajatega. Ekspertühmad nõustavad tehnilistes küsimustes.

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad ettepaneku läbi ning teevad muudatusettepanekuid. Töötatakse konsensuse leidmise printsiibil, vajadusel läbides kaks lugemist. Kui siiski kokkuleppele ei jõuta, siis võivad EP ja nõukogu lõpuks õigusakti ettepaneku vastuvõtmise blokeerida. ■

ELi sümbolid

Euroopa lipp

Ringi moodustavad 12 tähte sümboliseerivad Euroopa rahvaste ühtsust, solidaarsust ja nende vahel valitsevat harmooniat.

Euroopa hümn

ELi sümboliseeriv meloodia pärineb Ludwig van Beethoveni 1823. aastal loodud 9. sümfooniast.

Euroopa päev

9. mail 1950 esitas Prantsusmaa välisminister Robert Schuman idee,

mida peetakse Euroopa Liidu loomise alguseks.

ELi juhtlause

Euroopa Liidu juhtlause „Ühinenud mitmekesisuses” sümboliseerib seda, kuidas eurooplased on ühinenud ELiks, et töötada rahu ja heaolu nimel, ning kuidas samal ajal kontinendi paljud erinevad kultuurid, traditsioonid ja keeled rikastavad nende elu.

Euroopa Ülemkogu

Euroopa Ülemkogu istungid on põhiliselt tippkohtumised, kus ELi juhid teevad otsuseid poliitiliste prioriteetide ja oluliste algatuste kohta. Tavaliselt peetakse aastas neli kohtumist, mida juhatab alaline eesistuja. Euroopa Ülemkogul on kahesugused ülesanded – ta kehtestab ELi üldised poliitikasuunad ja prioriteedid ning tegeleb keeruliste ja tundlike küsimustega, mida ei ole võimalik lahendada valitsustevahelise koostöö raames. Euroopa Ülemkogsusse kuuluvad ELi kõigi liikmesriikide riigipead või valitsusjuhid, Euroopa Komisjoni president ning Euroopa Ülemkogu eesistuja, kes juhatab istungeid. Töös osaleb ka liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja. Euroopa Ülemkogu otsused tehakse konsensuse alusel, välja arvatud juhtudel, kui aluslepingutes on sätestatud teisiti. Teatud juhtudel võtab Euroopa Ülemkogu otsuseid vastu ühehäälselt või kvalifitseeritud häälteenamusega, sõltuvalt aluslepingu sätetest. ■

*Eesistuja Herman Van Rompuy
Herman Van Rompuy on Euroopa Ülemkogu eesistuja alates 1. detsembrist 2009. Alates jaanuarist 2010 valmistab ta ette ja juhatab Euroopa Ülemkogu kohtumisi.*

Euroopa Ülemkogu koosneb liikmesriikide riigipeadest või valitsusjuhtidest koos ülemkogu eesistuja ja komisjoni presidendiga.

Euroopa Liidu Nõukogu

Euroopa Liidu Nõukogu on institutsioon, kus kõigi ELi liikmesriikide ministrid kogunevad õigusaktide vastuvõtmiseks ning poliitika kooskõlastamiseks. Nõukogu koos Euroopa Parlamendiga menetleb ELi õigusakte ning kiidab heaks ELi aasta eelarve, koordineerib ELi liikmesriikide üldist majanduspoliitikat, allkirjastab rahvusvahelisi lepinguid ELi ja kolmandate riikide vahel, kujundab ELi välis- ja julgeolekupoliitikat ning koordineerib liikmesriikide kohtute ja politsei jõudude koostööd. ■

Nõukogu on üks juriidiline isik, kuid tuleb kokku kümnes eri koosseisus, sõltuvalt arutlusel olevast teemast.

Nõukogu teeb oma otsused liht- või kvalifitseeritud häälteenamuse teel või ühehäälselt, sõltuvalt tehtavast otsusest.

Nõukogu eesistujariik vahetub ELi liikmesriikide hulgas iga kuue kuu tagant. Eesistujariik juhatab koosolekuid kõigil tasanditel.

Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjoni poliitilise juhtimise eest vastutavad oma viieaastase ametiaja jooksul 28 volinikku, s.t üks igast liikmesriigist. Komisjoni president määrab igale volinikule konkreetse poliitikavaldkonna, mille eest volinik vastutab. Presidendi määrab ametisse Euroopa Ülemkogu. Euroopa Ülemkogu määrab kokkuleppel komisjoni presidendiga ka kõik volinikud. Kõigi volinike ja presidendi määramise peab kiitma heaks Euroopa Parlament. Komisjon on vastutav Euroopa Parlamendi ees, kellel on ka õigus komisjon laiali saata.

Komisjon igapäevast tööd teevad komisjoni töötajad – ametnikud, juristid, majandusspetsialistid, tõlkijad, tõlgid, sekretärid jne. Nad töötavad osakondades, mida nimetatakse peadirektoratideks.

Komisjon esindab ja kaitseb ELi kui terviku huve – ta teeb õigusaktide ettepanekuid parlamendile ja nõukogule, haldab ELi eelarvet; teostab ELi õigusaktide täitmise järelevalvet ning esindab ELi rahvusvaheliselt. Asutamislepingute kaitsjana jälgib ta ka ELi õiguse kohaldamist liikmesriikides. ■

*President José Manuel Barroso
28 volinikku igast liikmesriigist*

Venemaa, Ukraina ja Euroopa valimiskampania

Roland Freudenstein

Wilfried Martensi nimelise Euroopa Uuringute Keskuse asedirektor

Välispoliitikal on Euroopa Parlamendi valimistel tavaliselt kõrvaline roll. Euroopa Liidu välissuhete põhiteemades valitseb Euroopa suurerakondade vahel enamasti konsensus. Kõik tahavad, et EL kõneleks üht keelt ning et tal oleks tugev diplomaatia ja arvestatav kaitsepoliitika. Peale selle on viimasel viiel aastal seoses finants- ja majanduskriisiga rohkem kui varem olnud esiplaanil majandusküsimused.

Kuid tuleb öelda, et vaatamata ELi välispoliitika suhtes valitsevale üksmeelele on alati olnud paar küsimust, milles Euroopa poliitilised suurpered kalduvad üksteisest lahkneva või vähemalt kasutama erinevaid poliitilisi aktsente. Üks neist on transatlantilised suhted: Euroopa Rahvapartei on valdavalt ja koos Euroopa konservatiividega alati pooldanud tihedat liitu Ameerika Ühendriikidega. Kuid samas, mis ei ole sugugi vähem tähtis, on parementsentristide jaoks alati olnud erilise tähtsusega Euroopa Liidu idamõõde. See oli ilmne juba külma sõja lõpu ajal, kui Saksamaa, Madalmaade, Suurbritannia, Austria ja teiste Lääne-Euroopa riikide kristlik-demokraatlikud ja konservatiivsed erakonnad arendasid eriti tihedaid suhteid raudse eesriide taga asuvate dissidentide ja opositsiooniliikumistega. Sellest sai omakorda väga tähtis tegur pärast seda, kui kommunism oma lõpu leidis ning Kesk- ja Ida-Euroopa noored demokraatlikud riigid hakkasid püüdlema kahe otsustava tähtsusega Euro-Atlandi organisatsiooni, NATO ja ELi liikmesuse poole. Poliitiline perekond, kes oli Euroopa integratsiooni praktiliselt „leiutanud“ (kõik asutajad olid kristlikud demokraadid), hakkas juhtima Lääne avamist seni kommunistide valitsuse all olnud rahvastele. Kesk- ja Ida-Euroopa riikides endis olid just konservatiivid, kristlikud demokraadid ja liberaalid – ehk kunagised dissidendid – need, kes hakkasid juhtima oma riikide pöörduma-

tut lõimimist läänega. 1990. aastatel ja enamasti enne ELiga ühinemist 2004. ja 2007. aastal ühinesid need Kesk- ja Ida-Euroopa riikide parementsentristlikud erakonnad Euroopa Rahvaparteiga (ERP).

Nii tekkis ERPi poliitilises peres otsustav pühendumine terviklikule ja vabale Euroopale, mille sarnast Euroopa suurerakondade seas seni nähtud ei olnud. ERPi idasuunalisel laienemisel oli väga suur osa selles, et ERPi fraktsioon on alates 1999. aastast ehk kolm legislatuuriperiоди järjest olnud Euroopa Parlamendi suurim fraktsioon. Lisaks oli idasuunalisel laienemisel ka poliitiliselt rikastav tähendus. See taaskinnitas ERP põhiväärtusi, vabadust ja vastutust, lükkas tagasi relativismi ja väljendas sügavat pühendumist demokraatia toetamisele kogu maailmas ja eelkõige endises Nõukogude Liidus. Need väärtused ajendasid ERPi erakondi väljendama selgelt ja valjult vastuseisu mis tahes nõukogulike tendentside taastekkele uue Vene hegemonia all. Poliitilises peres nagu ERP on nendel teemadel mõistagi alati olnud eri vaatenurki, kuid esiteks olid Lääne-Euroopa „vanad“ liikmed uustulnukate panuse eest tänulikud ja teiseks eristusid need teemad selgelt teiste Euroopa erakondade omadest. Eriti ilmne oli see Euroopa sotsialistide ja vasakpoolsete puhul. Nood ei tõstnud enamasti üldse nii kõva häält kommunismi kuritegude või Venemaa ülemvõimu vastu Ida-Euroopas ja endise NSVLi teistes osades – osalt sellepärast, et Euroopa vasakpoolsed ei pidanud kommunismi lõppu kunagi enda võiduks, aga ka sellepärast, et ise itta laienedes võtsid need erakonnad enda liikmeteks endisi kommunistlikke erakondi, kellest mõni polnud varasemaga võrreldes peaaegu üldse muutunud.

Nii polnudki üllatav, et Ukraina oranži revolutsiooni toetas europarteidest kõige rohkem ERP ja et selle võitjad – alguses Viktor Juštšenko, hiljem Julia Tõmošenko ja nende vastavad erakonnad – võeti just ERP ja mitte ühegi muu Euroopa erakonna vaatlejaliikmeteks. Sama juh-

Scarpix

tus hiljem Gruusia puhul Mihheil Saakašviliga. Pärast seda, kui Julia Tõmošenko ilmselgelt poliitilises kohtuprotsessis süüdi mõisteti ja vangi pandi, on ERP nõudnud tema vabastamist. Teisisõnu oli ERP suuresti tänu ELi uute liikmesriikide erakondadele asunud selgelt toetama endiste Nõukogude vabariikide kujunemist demokraatia ja turumajanduse suunas ning väljendama vastuseisu korruptiivse autoritarismi ning seega Venemaa mis tahes uute hegemonistlike tendentside vastu. Sama ei saa öelda Euroopa Sotsialistliku Partei (ESP) ja nende fraktsiooni kohta Euroopa Parlamendis. See fraktsioon sõlmis 2011. aastal Viktor Janukovõtši Regioonide Parteiga koostöölepingu ja peatas selle alles 2013. aastal, kui Janukovõtši valitsuse alatud inimõiguste rikkumised muutusid liiga ilmseks.

Seda arvestades on ainult loogiline, et ERP oli alates 2013. aasta novembrist Maidanil toimunud meeleavaldustel nii tugevalt ja nähtavalt esindatud ning saatis sinna korduvalt oma tuntud nägusid, nagu näiteks Elmar Brok, Jerzy Buzek, Jacek Saryusz-Wolski ja Ignacio Salafranca, kes kõnelesid meeleavaldajatele ja väljendasid imetlust nende toetuse pärast põhiväärtustele, millele Euroopa Liit on rajatud. Sealtpäele ja isegi enne

ERP pressiteenistus

Julia Tõmošenko ja Vitali Klitško Euroopa Rahvapartei Kongressil Dublinis märtsi alguses.

seda, kui algasid Berkuti massimõrvad, hakkas ELi poliitikute retoorikas seoses saabuvate Euroopa Parlamendi valimistega tooni andma nähtav toetus sadadele tuhandetele Ukraina demokraatiapooldatele. Sellest, et Kiievi tänavatel oli ELi lippe rohkem kui ELi pealinnades, sai varsti põhiteema Brüsselis ja Strasbourgis peetud kõnedes.

Siis, veebruari keskel, järgnesid mõrvad: ukrainlased näitasid, et nad on valmis surema õiguste eest, mida ELi kodanikud peavad valdavalt enesestmõistetavaks. Veidi hiljem, pärast seda kui Viktor Janukovõtši valitsus oli järsku langenud, määrati 25. maiks uued, erakorralised presidendivalimised – samaks päevaks, mil lõpevad Euroopa Parlamendi valimised. Pole tähtis, kas see kokkulangevus on juhuslik või mitte, selle sümboolne jõud on ilmne: samal ajal, kui ELi kodanikud valivad oma parlamenti (ja kaudselt komisjoni presidenti), saavad ukrainlased valida endale presidenti, kes sõlmiks assotsiatsioonilepingu Euroopa Liiduga. Teisisõnu on need kaks või-

malust hääletada Euroopa poolt. Selles sümboolikas on kaks tähtsat sõnumit. Üks neist on ELi populistidele ja euroskeptikutele: kui ukrainlased hääletavad Euroopa poolt, ei tohiks ELi kodanikud selle vastu hääletada. Teine on rohkem suunatud vasakpoolsetele valijatele: kui ukrainlased hääletavad läänelike väärtuste poolt, peaksid ELi kodanikud mõtlema, enne kui nad hääletavad erakondade poolt, kes on neid väärtusi relativeerinud, nende eest seismast keeldunud ja eiranud ohtu, mida Putini Venemaa väljendab Euroopale – eriti pärast sissetungi Krimmi poolsaarele ja katseid destabiliseerida Ukraina valitsust.

Euroopa Rahvapartei on ELi välispoliitikas alati rõhutanud väärtusi. Alates suhete loomisest Kesk- ja Ida-Euroopa dissidentidega 1980. aastatel kuni ittalaienemiseni enne ja pärast 2000. aastat ning konfrontatsioonini üha autoritaarsema Venemaaga Ukrainas ja mujal on ERP rohkem kui teised europarteid valmis nende väärtuste eest seisma. Sellest peab saama ja saabki tähtis teema

ERP kampaania Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimistel.

Brüssel, 15. märts 2014

Scanpix

17. märtsil 2014 tehtud fotol on kujutatud Serbia juhtivete ajalehede esikaaned päev pärast Serbia Eduerakonna ja selle juhi Aleksandar Vučići valimisvõitu. Serbia valitsevale paremsentsistlikule parteile SNS ennustati 16. märtsil toimunud rahvakuksit-lusel ülekaalukat valimisvõitu pärast põhjalikke majandusreformide ja ELi suunas liikumist. Serbia Eduerakond võitis umbes 50% häältest, mis tagas neile ülekaalu 250-kohalises parlamendis.

Uued tuuled Serbias

Dragan Stojanovski

Ida-Lääne Instituudi (EastWest Institute) koostööpartner

Catherine Ashton peab olema rahul: Serbia saab endale uue peaministri. Ja paruness Ashtoniga jaoks on see hea uudis.

Euroopa Liidu välisminister on viimase poolteise aasta jooksul veetnud sadu tunde iganädalastel kohtumistel Serbia ja Kosovo peaministritega, püüdes vanu vaenlasi omavahel kokku viia ning saavutada Serbia ja sellest lahku löönud ja end iseseisvaks kuulutanud provintsi vahelistes suhetes ajalooline normaliseerumine. Need kõnelused on Ashtoniga jaoks olnud kahtlemata üks suuremaid kordaminekuid alates Euroopa välis-teenistuse (EEAS) loomisest viis aastat tagasi, kuid kindlasti on nad olnud kõike muud kui õdusad pärastlõunased teejoomised. Kuuldavasti on olnud pingeid ja

karjumist, aga ka nalja, naeru ja isegi serenaadide laulmist ning kõike seda tänu Balkani hurmurile, Serbia ametist lahkuvale peaministrile Ivica Dačićile. (Kes teab, võib-olla oli mängus isegi midagi sündsusetut? On ju Dominique Strauss-Kahn Serbia valitsuse nõunik.) Kõik see muutub varsti.

Dačići sotsialistlik partei (endine kommunistlik, Miloševići partei) saavutas tänavustel valimistel hea tulemuse, kogudes 15% häältest, nagu ka kaks aastat tagasi. 2012. aastal viis see selleni, et Dačićist sai valimistjargsetel koalitsiooniläbirääkimistel niiditõmbaja, kes viis Serbia Eduerakonna võimule ja sai ise peaministri koha. Kuid nüüd on Serbia valijad Dačićist lahti ütelnud, toetades Serbia Eduerakonda 48%ga, mis annab sellele ligi kaks kolmandikku kohtadest parlamendis.

Erakogu

Lavale tõuseb Aleksandar Vučić, eduera-konna võidukas liider ja Serbia praegu veel mitteametlik, kuid varsti ametlik

esinumber. Laulumees ta suurt ei ole ja ka naeratama ei kipu ta kergesti. 1990. aastatel ja veel viis aastat tagasi oli ta Serbia äärmuslaste erakonna üks silmapaistavamaid tegelasi – äärmuslikult parempoolne, äärmuslikult natsionalistlik ning äärmuslikult seotud praegu Haagi sõjakuritegude tribunali uurimise all oleva Vojislav Šešelj'i sõjakuritegudega. Tema toonane eeskuju: Vladimir Putin, parim sõber: Jean-Marie Le Pen.

Nüüd aga on Vučić totaalselt muutunud. Tema uus eeskuju on Angela Merkel. Vučić on sihiks võtnud Serbia liitumise ELiga ning on nõus selle saavutamiseks tegema kõik vajalikud poliitilised ja majanduslikud reformid. See hõlmab Serbia ja Kosovo suhete täielikku normaliseerimist ning ka piirkodlikku koostööd. Ashtoni ja ELi teiste liidrite jaoks kõlab see paremini kui mis tahes serenaad. Winston Churchill ütles kunagi, et Balkani riigid toodavad ajalugu rohkem kui seda suudetakse tarbida, ning Serbial on ammu Euroopa rahutuste katla maine (käesolev aastal möödub sajand Esimese maailmasõja algusest). Tänavustel Serbia valimistel ei olnud Kosovo ja EL

esimest korda teemaks, mis oli paljudele suureks kergenduseks.

Vučići uus parim sõber on Araabia Ühendemiraatide (AÜE) kroonprints Mohammed bin Zayed Al Nahyan. Nagu Aladdini imelambi abiga sai Serbia kõigest nädal enne valimisi AÜE-lt laenuks miljard dollarit (tänavu lubatud kolmest), mis peavad aitama turgutada Serbia raskustesse sattunud rahandust. Serbias, kus tööpuudus on üle 30%, riigivõlg 65% SKPst ja avalik sektor üle paisutatud, on hädasti vaja struktuurireforme, investeringuid ja majanduskasvu. (Rahaga on nii kitsas käes, et Serbia pidi loobuma osalemisest tänavusel Eurovisiooni lauluvõistlusel.) Vučić on taas resoluutne: riigi juhtimiseks turvalistesse vetesse on kavas võtta julgeid, vajalikke ja ebapopulaarseid meetmeid. Merkeli eeskujul on Vučić püksirihma pingutamise suur pooldaja, kuid ka pärast poolttest aastat võimulekut ei ole ta veel näidanud, mida see praktikas tähendab.

Vučići valimisedu ja kadestusväärne populaarsus on tema korrupsioonivastase võitluse tulemus. Nagu Itaaliaski, elas

Serbia poliitiline ja ärieliit 1990. aastate algusest kuni ülemaailmse kriisini täiuslikus sümbioosis. Kui raha hakkas otsa saama, hakkas Brüsselist tulema rohkem ja rohkem kõnesid ebamugavate küsimustega kahtlaste ärivõtete kohta. Selle tõttu on Vučići positsioon olnud raske – mõnikord liigagi raske. Vahistamistest antakse teada enne nende toimumist ja kohtuotsused kuulutatakse lojaalsetes meediaväljaannetes välja veel enne kohutotsessi ennast.

Kõik see toimub kaua oodatud õigluse nimel, võiks öelda. Kuid Vučići kriitikutel ja Serbia peaaegu olematu opositsiooni jaoks (suurim opositsioonipartei võitis alla 6% häältest) on see märk, et nagu Ungaris, kus peaministriks on Viktor Orbán, on ka Serbias tulekul muutused. Kas need muutused on tingimata head, ei ole veel teada.

Catherine Ashtoni jaoks on need kindlasti positiivsed. Kui Balkanil liiguvad asjad õiges suunas, jääb tal rohkem aega tähtsamateks kohtumisteks – Iraani, Süüria ja Krimmi läbirääkimistel oleks kindlasti rohkem naeru ja serenaade vaja. ■

Serbia Vabariik (Republika Srpska)

Riigihümn	Bože Pravde	Rahvastiku tihedus	95 in/km ²
Pealinn	Belgrad	President	Tomislav Nikolić
Pindala	77 474 km ²	Iseseisvus	1877
Riigikeel(ed)	serbia	Rahaühik	dinaar (CSD)
Rahvaarv	7 186 862 (2011)	Ajavöönd	Kesk-Euroopa aeg
Rahvastiku koosseis	83,3% serblased 3,5% ungarlased 2,0% mustlased 2,0% bosnialased 9,0% muud	Tippdomeen	.rs, .yu
		ROK-i kood	SRB
		Telefonikood	381
		Parlament	250 liiget

16. märtsil 2014 toimunud ennetähtaegsetel parlamendivalimistel osales 16 nimekirja. Hääletamas käis 3 592 375 inimest ehk 53,09% elanikkonnast. Valimised võitis koalitsioon Serbia Eduerakond, Serbia Sotsiaaldemokraatlik Partei, Sotsialistlik Liikumine, Uus Serbia, Liikumine Uue Serbia Eest 48,35%-ga. Koalitsioon Serbia Sotsialistlik Partei, Serbia Ühinenud Pensionäride Partei, Ühendatud Serbia said 13,49% häältest. Kolmandaks jäi 6,03% Demokraatlik Partei. Uue valitsuse moodustab Aleksandar Vučić. ■

Eesti NATO liikmena – kas reaalne julgeolekutagatis?

Mart Nutt

filos-dr rahvusvahelistes suhetes

Käesoleva aasta 1. aprilliks on Eesti olnud NATO liige 10 aastat. See on aeg, mille möödudes saab teha kokkuvõtteid, mida on Eesti liikmesusest võitnud, mida oleks rohkem oodanud ja millised võiksid olla perspektiivid nii Eesti jaoks kui ka NATO-le tervikuna.

Kui Eesti ühines NATOga, oli see julgeoleku tagamisele suunatud sõjaline organisatsioon tegutsenud juba 55 aastat, elanud üle külma sõja ja suutnud edukalt kaitsta oma liikmeid NSV Liidu suunalt tulevaga agressiooniohu eest. 1949. aasta 4. aprillil kirjutasid Washingtoni lepingule all kaksteist demokraatlikku Euroopa ja Põhja-Ameerika riiki. Täna on NATO kasvanud 28-liikmeliseks ja laienemine jätkub ilmselt ka tulevikus. NATO jõud seisneb kollektiivses kaitstes ja ühises arusaamas, et ühe NATO liikmesriigi ründamine tähendab kõigi liikmesriikide ründamist, mistõttu ka vastulöögi annab agressorile NATO tervikuna.

Samas ei sattunud NATO külma sõja ajal kordagi otsesesse relvastatud konflikti NSV Liiduga. Kui oleks sattunud, siis oleks see viinud suure tõenäosusega tuumasõjani ja võimalik, et maailmalõpuni. Seega on NATO-l olnud tohutult oluline heidutusfunktsioon sõja ärahoidmises. Kui demokraatlikud Euroopa väikeriigid oleksid olnud üksi silmitsi agressiivse Nõukogude impeeriumi sõjamasinaga, oleks nad üksteise järel võinud langeda „idablokki“, nagu juhtus kaitsetute Ida-Euroopa riikidega.

1990. aastatest alates on palju arutatud, kas NATO-l on NSV Liidu ja idabloki lagunemise järel enam funktsiooni. Ja kui, siis kas see on sõjaline funktsioon, nagu külma sõja ajal, või pigem rahuvalve-, politsei- või terrorismivastase võitluse funktsioon. NATO tegevuspõhimõtete ja Washingtoni lepingu ümberaatamise ni siiski ei jõutud. Pärast Vene–Gruusia sõda on sellised küsimuseasetused pigem

kohatud ja NATO roll sõjalise organisatsioonina on sama aktuaalne kui 25 aastat tagasi.

Kuigi NATO ei ole pidanud Venemaad pärast NSV Liidu lagunemist oma vaenlaseks, on Venemaa pidanud NATOt jätkuvalt vaenlaseks nr 1. Seepärast on Venemaa vaadanud valuliselt igale NATO laienemisele. Balti riikide vastuvõtmine NATOsse oli eriti mõru pill. Soome ja Rootsi ei ole tänini tihanud Venemaad ärritada. Gruusia soov astuda NATOsse oli ilmselt kaalukeel, miks Venemaa seda väikeriiki ründas. Ukraina NATO-pürgimused on Venemaale kõige tõsisemaks tagasilöögiks, mida ta püüab iga hinna eest vältida. Võib küsida: milles on Venemaa probleem? Igauhele on selge, et NATO Venemaa julgeolekut ei ohusta. Järelikult saab probleem olla üksnes selles, et NATO segab Venemaa ambitsioone impeeriumi taastamisel.

NATO kollektiivkaitse nurgakivi põhineb Washingtoni lepingu artiklil 5. Samas tuleks seda vaadata koosmõjus artiklitega 4 ja 6, et saada pilt, mida artikkel 5 tegelikult tähendab.

Artikkel 4 sätestab, et: „Lepinguosalised konsulteerivad omavahel alati, kui neist kellegi arvates on ohustatud mis tahes lepinguosalise territoriaalne terviklikkus, poliitiline sõltumatus või julgeolek.“ See on eeldus kollektiivkaitse rakendamisele, aga ka preventiivsete meetmete kasutamisele, kasutamaks poliitilisi ja diplomaatilisi kanaleid relvastatud konflikti ärahoidmiseks.

Artikkel 5 annab seevastu konkreetse tegevusjuhendi olukorraks, kui ühte NATO liikmesriiki sõjaliselt rünnatakse: „Lepinguosalised lepivad kokku, et relvastatud rünnakut neist ühe või mitme osalisriigi vastu Euroopas või Põhja-Ameerikas käsitletakse rünnakuna nende kõigi vastu ning sellest tulenevalt lepivad kokku, et niisuguse relvastatud rünnaku korral asub igäüks neist, rakendades Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni harta

artiklis 51 sätestatud õigust individuaalsele või kollektiivsele enesekaitsele, sel viisil rünnatud lepinguosalist või lepinguosalisi abistama, rakendades üksi ja koos teiste lepinguosalistega abinõusid, mida ta peab vajalikuks, sealhulgas relvastatud kasutamist, eesmärgiga taastada ja säilitada Põhja-Atlandi piirkonna julgeolek. Igast niisugusest relvastatud rünnakust ning selle tõrjumiseks rakendatud abinõust teavitatakse viivitamatult julgeolekunõukogu. Nimetatud abinõude kasutamine lõpetatakse, kui julgeolekunõukogu on rakendanud rahvusvahelise rahu ja julgeoleku taastamiseks ja säilitamiseks vajalikke abinõusid.“ Seega on artikli 5 sisu ühemõtteline. NATO liikmesriikidel ei ole lepingust tulenevalt õigust keelduda rünnaku alla sattunud riigi abistamisest, kuna lepingu järgi on selline rünnak samaväärne rünnakuga temale enesele. Kui näiteks Lätit rünnatakse, siis rünnatakse samavõrd Saksamaad, Prantsusmaad, Portugali või Ameerika Ühendriike.

Ent artikkel 5 jätab tõlgendamisruumi küsimuses, mis on rünnak ja relvastatud kallaletung! Selle kohta leiame selgituse artiklist 6: „Artikli 5 järgi mõistetakse relvastatud kallaletungina ühele või mitmele lepinguosalisele:

Scanpix

Ukraina välisminister Andrii Deštsõtsa (vasakult teine) vestleb NATO peasekretäri Anders Fogh Rasmusseniga NATO-Ukraina komisjoni kohtumisel NATO peakorteris Brüsselis 1. aprillil 2014. NATO välisministrid alustasid 1. aprillil kahepäevast kohtumist, et arutada muu hulgas ka olukorda Ukrainas.

- relvastatud kallaletungi lepinguosalise territooriumile Euroopas või Põhja-Ameerikas, Prantsuse Alžeeria departemangule, Türgi territooriumile või saartele, mis on lepinguosalise jurisdiktsiooni all ning paiknevad Põhja-Atlandi piirkonnas Vähi pöörjoonest põhja pool;
- relvastatud kallaletungi lepinguosalise relvajõududele, laevadele või lennuväljadele, mis paiknevad nende territooriumidel või Euroopa mis tahes piirkonnas, kus käesoleva lepingu jõustumise ajal viibisid lepinguosaliste riikide okupatsiooniväed, või mis paiknevad Vahemeres või Põhja-Atlandi piirkonnas Vähi pöörjoonest põhja pool või loetletud piirkondade kohal.“

Ei maksa tähelepanu pöörata mõnele detailile, mis aja jooksul on muutunud.

Näiteks Alžeerias on juba 1962. aastal saanud iseseisev riik, kes ei kuulu NATOsse, mistõttu ei saa artikkel 5 sellele riigile ka kuidagi laieneda. Küll aga on toimunud maailmas muudatusi nii sõjapidamises, relvastuses kui ka tsiviiltehnoloogias, mille valgusel on asjakohane küsimus, kas artikkel 5 antud sõnastuses ikka on piisav, et relvastatud kallaletungi puhul anda agressorile ühine vastulööök?

2008. aasta Vene–Gruusia sõjas ei soovitud mitmed riigid nimetada Venemaa sissetungi agressiooniks. Gruusia pole NATO liikmesriik ja NATO-l ei olegi Washingtoni lepingu järgi alust teda kaitsta, kuid kui eitatakse agressiooni ja leitakse, et ohver pole ohver, vaid sõja alustaja või vähemasti kaassüüdlane, siis mõne NATO liikmesriigi sattumisel

rünnaku alla võib mõni teine riik püüda lepinguliste kohustuste täitmisest kõrvale hoida.

Veelgi komplitseeritum on olukord, mis kujunes Krimmis. Agressioon viidi läbi ja okupatsioonirežiim kehtestati eikellegimaa mundrimeeste poolt. Venemaa väitel ei ole ta Ukrainat rünnanud, vaid võimu on võtnud üle kohalikud inimesed, kes ostsid varustuse ja relvad poest. Sellise tõlgendusega nõustudes pole NATO-l alust artiklit 5 rakendada, sest siseriikliku konflikti lahendamine ei kuulu NATO pädevusse. Kui mõnes NATO liikmesriigis tekib olukord, kus „kohalikud rahulolematud“ kukutavad kes teab kust saadud relvadega valitsuse, siis pole NATO-l alust sekkuda, kuigi kõigile võib

Scanpix

28.03.2014. NATO uueks peasekretäriks valiti Jens Stoltenberg, endine Norra peaminister, kelle ametiaeg algab 1. oktoobril 2014.

olla ilmne, et sellise olukorra on tekitanud mõni kolmas riik.

Ukraina puhul tuleb siiski täheldada, et kaks NATO liikmesriiki – Ameerika Ühendriigid ja Ühendkuningriik – on koos Venemaaga taganud 1994. aasta Budapesti memorandumiga Ukraina territoriaalse terviklikkuse. Kui nüüd Venemaa seda kokkulepet murrab ja annekteerib Krimmi, on kahel teisel lepinguosalisel kohustus Ukraina terviklikkust kaitsta. Kuidas seda teha ja mis vahenditega, memorandumist ei selgu, aga tegevusetus ja suutmatkus Ukrainat kaitsta hävitab nende riikide kui lepingute austaja usaldusväärsuse.

Tulles tagasi Washingtoni lepingu juurde, siis artikkel 5 piirdub ainult relvastatud rünnakuga. Tänapäeva maailmas võivad

küberrünnakud olla samasugune agressiooni vorm, nagu aastakümnete eest oli selleks sõjaline sissetung. Selles osas on Washingtoni leping jäänud ajale jalgu ja vajaks kiiret ajakohastamist, et tagada NATO liikmesriikidele tõhusat kaitset muutunud maailmas ja asümmeetriliste julgeolekuohtude keskkonnas.

See ei tähenda, et NATO tähtsus julgeolekukeskkonna tagamisel on muutunud vähemoluliseks. NATO on jätkuvalt kõige võimekam julgeolekut tootev ja sõjaline organisatsioon maailmas. NATO on ka ainus jõud, mis suudab kaitsta Balti riike, sh Eestit välismaise agressiooni eest. Seega on Eesti ühinemine NATOga lisanud Eesti julgeolekule tohutu panuse, mida näeme võrdluses näiteks Gruusia ja Ukrainaga, kellel sellised julgeolekuta-

gatised puuduvad. Katse Eestit allutada on Venemaale kordades komplitseeritum kui Gruusia, Moldova või Ukraina põlvilisurumine, kuigi näiteks Ukraina on Eestist sõjaliselt kümneid kordi võimsam. Võime ainult küsida, kuidas oleks Venemaa toiminud pronksiöö ajal, kui Eesti ei oleks kuulunud NATOsse? Küberrünnakutega Eestit rünnati, kuid „kaasmaalastele” relvajõududega appi ei tulnud. Siiski ei tohi siin loorberitele puhkama jääda ja loota, et küllap kaitseb NATO meid igasuguste ebaseaduslike vastu. Venemaa testib NATO valmisolekut oma liikmeid kaitsta pidevalt. Kui ta tõlgendab mõnda signaali nii, nagu ei osutaks NATO reaalselt abi, siis võib see tuua kaasa katastroofilised tagajärjed. Väidetavalt ründas ka Hitler 1. septembril 1939 Poolat, kuna oli veendunud, et

Scanpix

Rumeenia eriväelane laskub 19. märtsil 2014 Mustal merel toimunud ühisõppuste ajal helikopterilt USA sõjalaevale U.S.S. Truxtun. Juhitavate rakettide hävituslaev osales ka teisel õppusel paarisaja kilomeetri kaugusel Venemaa poolt annekteeritud Krimmi poolsaarest. U.S.S. Truxtun, mis on võimeline kandma 96 raketti ja torpedot ning on varustatud spetsiaalse radarisüsteemiga, osales ühisõppustel NATO liikmesriikide Rumeenia ja Bulgaariaga.

Suurbritannia ja Prantsusmaa ei täida oma lepingulisi kohustusi Poola suhtes ja ei sega end sõtta. Kuid Hitler eksis. Aga ajalugu on näidanud ka, et kui NSV Liit ründas Poolat 17 päeva hiljem, siis Suurbritannia ja Prantsusmaa NSV Liidule sõda ei kuulutanud.

Siiski on murettekitav enamiku NATO liikmesriikide ükskõiksus oma julgeoleku pärast. Selgelt kajastub see panuses NATO eelarvesse. Ainult neli liikmesriiki panustavad kokkulepitud 2% sise-majanduse koguproduktist (Ameerika Ühendriigid, Ühendkuningriik, Kreeka ja Eesti) ning kolm on sellele lähedal (Poola, Prantsusmaa, Türgi). Samal ajal on Venemaa kasvatanud oma sõjalisi kulutusi viimase 15 aasta jooksul kolm korda. NATO ressursid põhineb valdavalt ameeriklaste panusel, kes katavad sellest 75%. Mõistetavalt ei ole ameeriklased sellise olukorraga rahul, aga kui Euroopa riigid ei ole valmis oma panust tõstma ja vajadus ei ole enam tegelikult 2%, vaid rohkem, siis tekib olukord, kus NATO ei

ole võimeline oma liikmesriikide julgeolekut tagama.

See, et Eesti NATO kokkuleppeid täidab, on moraalselt erakordselt oluline. Keegi ei ootagi, et väike Eesti suudaks oma jõududega NATO võimekust kvalitatiivselt tõsta, kuid solidaarsus on eeskujuks ja see annab Eestile tunduvalt suurema mõjujõu ja kaasaraakimisvõimalused, kui Eesti-suurusel riigil see tavaliselt on. Tähtis on ka Eesti panustamine NATO rahvusvahelistesse operatsioonidesse ja liitlassuhete täitmine teiste NATO liitlastega. Välismissioone ei saa vaadelda ainult kui relvastatud jõudu, vaid ka poliitilist mõjutegurit ja autoriteeti maailmas kaasa rääkida.

Eesti on teinud NATO liikmesriigina kõik endast oleneva, et seda organisatsiooni edendada. Ja on teinud õigesti, kuna Eestil ei ole paremat valikut oma julgeoleku tagamisel. Eesti peab seisma selle eest, et Washingtoni leping võimalikult kiiresti ajakohastataks ja NATO tugevus kasvaks. ■

Eesti NATOga liitumise kronoloogia

1991 – NATO Rooma tippkohtumisel loodi Põhja-Atlandi Koostöö nõukogu (North Atlantic Cooperation Council, NACC). NACCist sai struktuur, mille kaudu alustati koostööd Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega uuenenud poliitilises situatsioonis. Eesti oli NACCi asutaja-liikmete hulgas.

1994 – Brüsseli tippkohtumisel käivitati NATO programm „Partnerlus rahu nimel” (Partnership for Peace, PfP). Eestile esitati kutse programmiga liitumiseks ning 3. veebruaril 1994 ühines Eesti rahupartnerlusprogrammiga.

1995 – NATO käivitas PfP egiidi all planeerimis- ja ülevaatusprotsessi (Planning and Review Process, PARP), millega liitus ka Eesti.

1996 – Eesti alustas NATOga läbirääkimisi liitumise ettevalmistamiseks. Tegevuskava nimeks sai intensiivne dialoog liitumisküsimustes (Intensified Dialogue on the Questions of Membership).

1997 – Portugalis NATO ja partnerite välisministrite kohtumisel pandi alus Euro-Atlandi Partnerlusnõukogule (Euro-Atlantic Partnership Council, EAPC), mis asendas NACCI.

1999 – Washingtoni tippkohtumisel tunnustas NATO Eestit kui võimalikku liikmekandidaati.

2002 november – Praha tippkohtumisel esitati Eestile, Bulgaariale, Leedule, Lätile, Rumeeniale, Slovakkiale ja Sloveeniale kutse liitumisläbirääkimistele NATOga ühinemiseks.

2003 jaanuar – märts toimuvad Eesti liitumisläbirääkimised NATOga.

2003 märts – NATO liikmesriigid allkirjastasid 26. märtsil Brüsselis Bulgaaria, Eesti, Leedu, Läti, Rumeenia, Slovakkia ja Sloveenia Põhja-Atlandi lepinguga liitumise protokollid.

2004 märts – 10. märtsil 2004 ratifitseeris Riigikogu NATO Põhja-Atlandi lepingu (Washingtoni lepingu) koos kõigi lisadega.

2004 aprill – 2. aprillil 2004 toimus Brüsselis seitsme uue liikmesriigi NATOga liitumise pidulik tseremoonia.

2004 juuni – Eesti osales esmakordselt Istanbulis NATO tippkohtumisel alliansi täieõigusliku liikmena ühes kõigi kohustuste, õiguste ja võimalustega.

2008 mai – Tallinnas avatakse NATO küberkaitse kompetentsikeskus, äärmiselt oluline Eesti-poolne rahvusvahelise julgeolekupoliitika algatus. Keskuse eesmärk on kujuneda NATO ja liikmesriikide jaoks peamiseks küberjulgeolekualaste konsultatsioonide, uurimistöö ja arendustegevusega institutsiooniks.

2010 aprill – mitteametlik NATO välisministrite kohtumine Tallinnas. Tegu oli suurima Eestis seni korraldatud kõrgetasemelise välispoliitilise sündmusega. Osalejate hulgas olid USA riigisekretär Hillary Clinton, pea kõigi NATO liikmesriikide välisministrid ning rahvusvaheliste organisatsioonide kõrgetasemelised esindajad. ■

Euroopa Rahvapartei ja Euroopa Rahvapartei fraktsioon

Euroopa Rahvapartei (ERP) on paremtsentriline Euroopa partei, mis ühendab kristlik-demokraatlikke ja konservatiivseid erakondi üle Euroopa. Eestist kuulub sinna Isamaa ja Res Publica Liit. Euroopa Rahvapartei oli kõige esimene Euroopa tasandil moodustatud riikidevaheline erakond ning praegu on ERP fraktsioon Euroopa Parlamendi kõige suurem poliitiline jõud. Euroopa Rahvapartei eesmärk on edendada Euroopa konkurentsivõimet, demokraatiat ja sotsiaalset turumajandust ning tuua Euroopa Liit kodanikele lähemale. ERP fraktsioon asutati kristlike demokraatide fraktsiooni nime all 23. juunil 1953. aastal Euroopa Sõe- ja Terasühenduse Ühisassamblee poliitilise fraktsioonina.

Teise maailmasõja järel oli väikesel rühmal poliitilistel juhtidel ettenägelikkust ja julgust panna alus ainulaadsetele rahupüüdlustele. Prantsusmaa välisminister Robert Schuman, Saksamaa liidukantsler Konrad Adenauer ning Itaalia peaminister Alcide de Gasperi, kes kõik kuulusid Euroopa Rahvapartei perre, olid ühed teerajajatest, kes astusid esimese otsustava sammu ühinenud Euroopa idee teostamise suunas. Võib öelda, et just kristlikud demokraadid olid need, kes

Euroopas lepituse ja integratsiooniga algust tegid.

Euroopa Liidu ülesehitamisega samaaegselt toimus Euroopa Parlamendi areng assambleest täieõigusliku parlamendini. Teerajajatele järgnenud põlvkonna kindel eesmärk oli saavutada praktiline Euroopa integratsioon, et luua võimalused Euroopa majanduse ajakohastamiseks ja ühtse suure turu väljaarendamiseks. Sedamööda, kuidas Euroopa muutus integreeritumaks, arenesid ka selle institutsioonid, et uute väljakutsetega toime tulla. Euroopa Parlament viis otsesed, üldised valimised esmakordselt sisse 1979. aastal. Siis muutis kristlike demokraatide fraktsioon oma nime Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsiooniks.

Pärast Berliini müüri langemist ning seejärel küllaltki kiiresti toimunud totalitaarse kommunismi kokkuvarisemist Kesk- ja Ida-Euroopas võttis Euroopa Rahvapartei taas kord keske ja juhtiva rolli Euroopa integratsiooniprotsessis. Taasühinemise ideest inspireerituna toetas ERP pluralistlike demokraatide esilekerkimist endistes kommunistlikes riikides ja seisis tungivalt selle eest, et pooleks rebitud maailmajagu taas ühen-

dataks. Kõikjal Euroopas tõusid esile paremtsentrilike väärtusi kandvad mittekommunistlikud parteid. 1999. aasta juulis toimunud Euroopa Parlamendi valimistest saadik on Euroopa Rahvapartei fraktsioon olnud Euroopa Parlamendi suurim.

Suurima fraktsioonina parlamendis, kus mittesotsialistlikud parteid moodustavad praegu selge enamuse, on ERP fraktsioonil kõige tugevam positsioon parlamendi poliitilise tegevuskava kujundamiseks ja kõige keerulisemate hääletuste võitmiseks. See tugevus kajastub tõsiasjas, et alates 1999. aastast on ERP fraktsioon Euroopa Parlamendi täiskogu istungitel võitnud rohkem hääletusi kui ükski teine saadikurühm.

Arvuline tugevus on taganud ka selle, et ERP fraktsiooni liikmete käes on parlamendis hulgaliselt tähtsaid ametikohti. Parlamendi komisjonides on ERP fraktsiooni liikmetel parimad võimalused kindlustada endale õigus kujundada parlamendi seisukoht olulisimate seaduseelnõude kohta ja koostada muid tähtsamaid raporteid. ERP liikmeid määratakse olulistel teemadel raportööriks rohkem kui ühegi teise fraktsiooni liikmeid. ■

Scanpix

Ida-Prantsusmaal Scy-Chazelle'is tehtud fotol on skulptuur, millel on kujutatud Euroopa Liidu rajajaid: (vasakult paremale) Konrad Adenauer, Robert Schuman, Alcide De Gasperi ja Jean Monnet. Scy-Chazelle'i väikelinnas asub Robert Schumani kodumaja ning viimne puhkepaik.

ERP fraktsiooni saavutused 2009–2014

1. Stabiliseerisime euro, hoidsime ära euroala lagunemise ning lahendasime võlakriisi.

Euroopa Rahvapartei esindab vastustundlikku valitsemist. Me reformisime riikide majandust mõistlike ja karmide otsustega, et saavutada pikemas perspektiivis eelarvetasakaal järgmiste meetmetega:

- eeskirjade kehtestamine riigilaenu võtmise ja riigivõla vähendamiseks;
- riigieelarvete vähendamise kavade kontrollimine;
- eeskirjade kehtestamine pankadele, et maandada riskid, säästa raskematel aegadel ja piirata pankurite lisatasusid;

- finantsturgude järelevalvestruktuuri loomine;
- reitinguagentuuride õiguste määramine;
- inimeste erasäästude ja hoiuste kaitsmine;
- laenu tagamine kriisiolukorda sattunud riikidele.

2. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete asutamisele ja edule aitamisega kaasajärgmiste meetmetega:

- rahaliste vahendite eraldamine ettevõtjatele äri alustamiseks vajalike laenu andmiseks:

- arukate eeskirjade kehtestamine, et tagada arvete viivitamatu tasumine (30 päeva jooksul);
- koormavate eeskirjade kärpimine (sh käibemaksu, kutsekvalifikatsiooni tunnustamise, jätmete ja tööstusliku valdkonnas);
- inimeste, kapitali, kaupade ja teenuste vaba liikumise tagamine;
- ekspordi hõlbustamine tollitariifide ja muude kaubandustõkete kaotamise abil;
- energiahindade ja rändluskulude vähendamine.

3. Noorte tööhõivet edendamise järgmiste meetmetega:

- raha eraldamine noorte tööhõive parandamiseks (2 miljardit eurot);
- rahaliste vahendite eraldamine kooliõpetajate ja kraadi omandanute abistamiseks, et aidata neil leida nelja kuu jooksul töö, osaleda koolitusel, õppida välismaal või alustada praktikat;
- ligi 50% võrra suuremad vahendid noorte üliõpilaste õpinguteks välismaal ja nende tööväljavaadete parandamiseks (Erasmus+);
- lisavahendite, laenude ja riskikapitali kättesaadavaks tegemine 300 000 ettevõtja jaoks (programm COSME).

4. Kodanike tarbijaõigusi, tervisega seotud õigusi ja keskkonda kaitsesime järgmiste meetmetega:

- müügil olevate toodete ohutuse tagamine ning ohtlike kaupade kiire kõrvaldamine turult (RAPEX);
- nõue märkida toiduainetele koostisosad ja päritolu;
- veebiostude kindluse suurendamine, sh tühistamisvõimalused ja vaidluste lahendamine;
- krediitkaardiandmeid ja paroole varastavate häkkerite karistamine;
- normide jõustamine, et õhk saaks puhtamaks, tervishoid oleks ohutu ja ülemaailmne kliima stabiilne.

5. Suurema turvalisuse tagamise järgmiste meetmetega:

- raha eraldamine tugevamaks piirikontrolliks, et võidelda ebaseadusliku sisserände vastu (Frontex);
- varjupaigaküsimuste reguleerimine, et tagada tõhusam koostöö;
- välispoliitika tugevdamine uue diplomaatilise teenistuse loomise kaudu (Euroopa välisteenistus);
- kodanike õiguste ja ohutuse tagamine reisimisel (auto, lennuki või rongiga). ■

ERP fraktsiooni prioriteetid 2014–2019

1. Meie kava majanduse edendamiseks:

- Selleks et konkureerida Hiina, India, Brasiilia ja Venemaaga, peab Euroopa majandus olema modernne, konkurentsivõimeline, innovaatiline ja oskusteavet loov.
- Me usume, et Euroopa peab olema teadustöö ja innovatsiooni esirinnas. Euroopa tööstus peab juhtima maailmas selliste vähese heitgaaside tehnoloogiate väljatöötamist ja kasutamist, mille abil tagada energiasõltumatus ja töökohtade loomine.
- Me loome keskkonna, kus ettevõtted ja pereettevõtted saavad edeneda ja ettevõtlus on au sees. Me tagame parema üleeuroopalise halduse maksumuses, et vähendada kulusid ja bürokraatiat.
- Me usume, et ühtne turg – Euroopa piiriülese müügi ja ekspordi ruum – on parim vahend Euroopa kiirelt konkurentsivõimelisemaks muutmiseks. Me soovime kaotada kaubandustõkked nii ELis kui ka kogu maailmas, sest vabakaubandus ning meie kaupade ja teenuste pääs teistele turgudele stimuleerib kõikide Euroopa riikide majanduskasvu.
- Meie sotsiaalse turumajanduse kava tagab ettevõtlusvabaduse, kuid häda-

olukordadeks ka vajaliku turvavõrgu. Kõigil on võimalik edu saavutada ning need, kes komistavad, aidatakse jälle jalule.

2. Meie kava tööhõive edendamiseks:

- Me investeerime kõrg- ja ettevõtlusharidusse, koolitusse, innovatsiooni ja teadustöösse (3% SKPst), et arendada tulevikus majanduskasvu tootvat tööstust.
- Aitame ettevõtetele luua töökohti igas vanuses töötajatele, nii naistele kui ka meestele, ning toetame seda töövõimalusi suurendava hariduse, aga ka kogu tööea jooksul pakutavate elukestva õppe ja koolitusvõimalustega.
- Me taastame ELis investeeringud, tõmmates ligi erainvestoreid ja -kapitali. Me eraldame teadus- ja arendustegevuse avaliku sektori vahendeid ning loome stiimulid avaliku- ja era-sektori partnerluse loomiseks.
- Me toetame ettevõtlikke inimesi, eriti naisi, kes soovivad luua oma ettevõtet.
- Me paneme ülemaailmsel tasandil maksma oma majandushuvid, toetades rahvusvahelist kaubandust ja investeerimist välisurgudele, langesmata seejuures proteksionismi või

natsionalismi. Me muudame Euroopa ettevõtjasõbralikuks ja investori-tele atraktiivseks.

3. Meie kava seoses pankade ja valitsemissektori võlaga:

- Pangad peavad teenima rahvast ja majandust. Nende ülesanne on stimuleerida ettevõtlust ja majanduse arengut.
- Me usume, et inimesed loovad heaolu, mitte võlgu. Meie inimesed on vastutustundlikud juhid, mitte vastutustundetud kulutajad. Me ei kuluta rohkem raha ja vahendeid, kui meil kasutada on. Tarbetute kulude ja kulutuste kärpimisega vähendame me nii era- kui ka avaliku sektori võlga.
- Me säästame inimesi riigi võlakohustustest ja pankade väljaostmisest. Me loome üleeuroopalise pangandusliidu, kus teostatakse pankade üle hoolikalt järelevalvet, kehtestatakse eeskirjad selle kohta, kui palju kapitali peaks pankades olema ning kuidas panku vajaduse korral päästa või likvideerida. Me hoolitseme selle eest, et inimeste säästud ja hoiused oleksid kaitstud.
- Me tagame euro ja finantsturgude stabiilsuse.

Scanpix

ERP fraktsiooni kandidaat Euroopa Komisjoni presidendi kohale, Luksemburgi peaminister Jean-Claude Juncker ELi idapartnerluse tippkohtumisel Vilniuses 28. novembril 2013.

4. Meie plaan väikeettevõtjate toetusks:

- Me usume, et mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted on Euroopa majanduse alustalaks – erasektori töökohtadest on nemad loonud kaks kolmandikku. Me aitame luua oma ettevõtte (3 päeva jooksul) ning vähendada käibemaksu, muude maksude ja tolliformaaluste peale kuluvat aega.
- Me ärgitame ettevõtjaid palkama uusi töötajaid, laienema ja eksportima, säilitama rahavooge, võtma pankadest – EKPst ja EIPst¹ – ettevõtluse alustamise laenu ning tasuma arved viivitamatult.
- Me viime lõpule ühtse turu väljakundamise ning töötame välja digitaalset ühtset turu, et edendada kogu Euroopas samade eeskirjade järgi toimivat vaba veebikaubandust.

5. Meie kava turvalisema Euroopa jaoks maailmas:

- Me usume, et rännet tuleb ohjata nii, et õiguspärased varjupaigataotlejad võetakse vastu ja ebaseaduslikud siserändajad jäävad välja.
- Me usume, et riikide jõupingutusi organiseeritud kuritegevuse ennetamiseks ja korrumpeerunud poliitika lõpetamiseks tuleb koordineerida.
- Me usume, et kõikidel on õigus ohu- ja toidule ning selle koostisaineid ja päritolu puudutavale usaldusväärsele teabele.
- Hoolitseme selle eest, et kaitsta veebis inimeste õigust eraelu puutumatusele ja nende isikuandmeid.
- Me usume, et kõikide inimõigusi tuleb austada, ning me edendame seda põhimõtet oma poliitikas nii Euroopa kui ka maailma tasandil.

ERP fraktsioon on keskendunud sotsiaalse turumajanduse edendamisele. Me soovime ühtse turu raames võimalusi ja heaolu loovat Euroopat, mille alustaladeks oleks hea majandusjuhtimine, konkurentsivõime, usaldusväärne finantskorraldus ja tarbijakaitse, solidaarsus ning majanduskasvu ja töökohtade loomise edendamine. Me usume säästvasse arengusse ja tulevastele põlvkondadele piisavate ressursside tagamise ning selle saavutamiseks tuleks muu hulgas ajakohastada liidu energiapoliitikat ja juhtida kliimamuutuste vastu võitlemise vallas tehtavaid ülemaailmseid jõupingutusi.

Välisasjad

Meie eesmärk on aidata edendada demokraatiast ja õigusriigi põhimõttest lähtuvat välistegevust, tugevdada poliitilisi suhteid kolmandate riikidega, tagada tulemuslik laienemisprotsess, soodusta-

da aluspõhimõtete ja inimõiguste levikut, edendada vabakaubandust ning aidata kaasa vaesuse kaotamisele kogu maailmas.

Eelarve ja struktuuripoliitika

Me toetame piisavat liidupoolset rahastamist, mille puhul võetakse arvesse ka Euroopa sotsiaalmajanduslikke probleeme. Meie kohus on tagada, et maksumaksja raha kasutatakse säästva majanduskasvu ja töökohtade loomise edendamiseks, et seda kasutatakse hästi ning et välistatud oleks igasugune pettus ja korruptsioon. Toetame ELi lisandväärtust tootvate poliitikavaldkondade,

sealhulgas teadus- ja arendustegevuse, riikidevaheliste võrgustike, regionaalpoliitika ja ühise põllumajanduspoliitika pidevat arengut solidaarsuse ja jätkusuutlikkuse põhimõtete alusel.

Justiits- ja siseasjad

ERP fraktsioon on pühendunud sellise ELi loomisele, mille kodanikud saaksid kasutada oma vaba liikumise põhiõigust ning kus austatakse täielikult õigusriigi põhimõtet ja põhiõigusi. Me pooldame ühtset andmekaitseraamistikku, mille puhul austatakse intellektuaalomandi õigusi, eraelu ja soolist võrdõiguslikkust. Me töötame selle nimel, et luua ühine

Euroopa immigratsiooni- ja varjupaigapoliitika.

Naabruspoliitika

ERP fraktsioon on alati olnud üks laienemis- ja naabruspoliitika individuaalse lähenemisviisi suurimaid eestvõitlejaid, käsitades neid valdkondi demokraatia, poliitilise dialoogi ja majanduskoostöö vahendina ning võimalusena tugevdada suhteid ELi ning selle ida- ja lõunanaabrite vahel.

¹ Euroopa Keskpank ja Euroopa Investeeringuspank

Allikas: www.eppgroup.eu

Eestist valitud saadikute aktiivsus Euroopa Parlamendis 2009-2014:

Saadik	Koostatud raportid	Koostatud arvamused	Raportid, millele on esitatud muudatusettepanekud	Parlamentaar-sed küsimused	Esitatud kirjalikud deklaratsioonid	Allkirjastatud resolutsioonide ettepanekud	Kõned täiskogu istungitel
Tunne Kelam <i>IRL</i> 	1	0	50	18	1	327	300
Ivari Padar <i>SDE</i> 	0	0	31	4	0	4	59
Vilja Savisaar-Toomast <i>RE</i> 	2	1	28	8	0	0	105
Kristiina Ojaland 	1	2	25	32	2	289	217
Siiri Oviir <i>KE</i> 	0	1	26	2	0	4	274
Indrek Tarand 	1	1	23	12	2	34	64

Scampix

Genf, 17. veebruar 2014. ÜRO inimõiguste ametnik seisab kaardi ees, mis kujutab Põhja-Korea töölaagrit nr 18. Selle kinkis 2012. aasta detsembris sealt vabanenud Kim Hye Sook. Rahvusvaheline kogukond on tugevdanud survet Põhja-Koreale pärast seda, kui see katsetas 27. märtsil kahte keskmaaraketti. Need lasti välja vaid mõni tund pärast seda, kui USA, Lõuna-Korea ja Jaapani esindajad kohtusid Hollandis, et arutada Põhja-Korea tuumaabitsioonide ohjeldamist.

4. veebruaril 2014 puhkesid meeleavaldused Venezuela piirilinnas San Cristobalis ja levisid sealt kiiresti pealinna Caracasesse. Vähemalt 39 inimest on hukkunud kokkupõrgetes jõustruktuuridega. See on tõsine test vaevu aasta ametis olnud riigipeale Nicolás Madurole. Pildil on meeleavaldajad 2. aprillil 2014 Caracases nn Molotovi kokteilidega. Venezuela rooma-katoliku kirik süüdistas vasakpoolset valitsust totalitaarses juhtimises ja riiki vapustavate rahutuste vallapästmises.

Scampix

Türgi Vabariiklik Rahvapartei on vaidlustanud valimistulemused Ankaras, kus nende kandidaat on möödunud nädalal toimunud kohalikel valimisel napilt alla jäänud peaministri Recep Tayyip Erdogani juhitud Aregu Parteile. Sajad vabatahtlikud tulid partei peakorterisse, et hääled uuesti üle lugeda.

Scampix

Sisukord

Mart Laar „Impeeriumi vastulöök. Vene–Gruusia sõda 2008” Hille Saluäär	Lk 2
Eesti eest Euroopas. Intervjuu Tunne Kelamiga	Lk 3
Tähtis dokument. Märgukiri François Hollande’ile ja Catherine Ashtonile	Lk 7
Eesti tee Euroopasse. Mart Laar	Lk 9
Idapartnerlus sõja ja unistuse vahel. Marge Mardisalu-Kahar	Lk 11
Euroopa Parlament	Lk 14
Venemaa, Ukraina ja Euroopa valimiskampaania. Roland Freudenstein	Lk 19
Uued tuuled Serbias. Dragan Stojanovski	Lk 21
Eesti NATO liikmena – kas reaalne julgeolekutagatis? Mart Nutt	Lk 23
Euroopa Rahvapartei ja Euroopa Rahvapartei fraktsioon	Lk 27
Esikaas: Vaade Euroopa Parlamendi Louise Weiss’i nime kandva hoone koridoridele Strasbourgis. Foto: ERP fraktsioon	